

Vilma Karhunmaa & Elisabeth Vikström

YHTEISTÄ AIKAA LAPSELLE JA ISÄLLE

Yhteistyöprojekti Hakalahden päiväkodin kanssa

**Opinnäytetyö
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaalialan koulutusohjelma
Helmikuu 2020**

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Centria-ammattikorkeakoulu	Aika Helmikuu 2020	Tekijä/tekijät Elisabeth Vikström, Vilma Karhunmaa
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi YHTEISTÄ AIKAA LAPSELLE JA ISÄLLE. Yhteistyöprojekti Hakalahden päiväkodin kanssa.		
Työn ohjaaja Anne Jaakonaho	Sivumäärä 31+6	
Työelämäohjaaja Leena Friis		
<p>Opinnäytetyömme on Kokkolan kaupungin Hakalahden päiväkodin kanssa toteutettu yhteistyöprojekti, jossa vapaaehtoiset isät osallistuvat 3–5-vuotiaiden lastensa kanssa ohjattuun pedagogiseen toimintaan. Toiminnan tarkoituksena oli luoda yhteistä aikaa lapselle ja isälle. Projektissa oli tavoitteena tukea varhaiskasvatussuunnitelman mukaista perheiden ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välistä yhteistyötä sekä luoda lapselle mahdollisuus rakentaa suhdetta toiseenkin vanhempaansa ohjatun pedagogisen toiminnan avulla.</p> <p>Opinnäytetyöprojektin toteutukseen kuuluivat aloituspalaverit sekä päiväkodin henkilökunnan että vapaaehtoisten perheiden kanssa. Niiden tavoitteena oli jakaa tietoa projektista päiväkodin henkilökunnalle ja kiinnostuneille perheille. Niitä seurasivat toiminnalliset interventiot, joita toteutimme varhaiskasvatuksen arjessa. Interventiot suunniteltiin varhaiskasvatussuunnitelman oppimisen alueiden mukaisesti, joten saimme jokaiseen interventioon erilaista pedagogista toimintaa. Interventioiden tavoitteena oli luoda lapsille mahdollisuus viettää aikaa isänsä kanssa monipuolisen pedagogisen toiminnan tukena. Lopuksi keräsimme käytännön interventioista sekä suullisen että kirjallisen palautteen sekä perheiltä että lapsilta käyttäen lapsen ikä- ja kehitystaso huomioon ottaen sopivia työkirjoja ja palautelomakkeita.</p> <p>Palautteen perusteella projektiin osallistuneet perheet olivat tyytyväisiä toimintaan. Palautteesta kävi ilmi, että pääsimme tavoitteeseen, sillä lapset pitivät ohjatusta toiminnasta ja siitä, että saivat viettää aikaa isänsä kanssa. Vanhempien antamasta palautteesta käy ilmi, että toiminta oli mielekästä, he arvostivat yhteistä aikaa ja kokivat positiivisena ulkoleikkien lisäämisen arkeen. He myös olisivat toivoneet projektin jatkuvan pidempään.</p> <p>Opinnäytetyöprojektin käytännön interventioiden toteutuksen avulla opimme suunnittelemaan, toteuttamaan ja arvioimaan pedagogista toimintaa. Ohjaamalla käytännön interventioita opimme omia menetelmiä kasvattajina toimimiseen. Opimme myös toimimaan yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan ja projektiin osallistuneiden perheiden kanssa. Opimme omat vahvuutemme ja heikkoutemme ja pääsimme työstämään niitä toisiamme tukien ja kannustaen.</p>		
Asiasanat Pedagoginen toiminta, Vanhemmuus isyyden näkökulmasta, Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö		

ABSTRACT

Centria University of Applied Sciences	Date February 2020	Author Elisabeth Vikström, Vilma Karhunmaa
Degree programme Degree Programme in Social Services		
Name of thesis COMMON TIME FOR CHILD AND FATHER. Collaboration project with Hakalahti kindergarten.		
Instructor Leena Friis	Pages 31+6	
Supervisor Anne Jaakonaho		
<p>Our thesis was a collaboration project with Hakalahti kindergarten in Kokkola. In this thesis we organized common time for 3-5-year-old children and their fathers in early childhood education. The project was arranged for voluntary families to join, and its purpose was to conduct various pedagogical activities for the participating families. The goal of this thesis was to support the cooperation between parents and early childhood education according to the early childhood education plan and to create an opportunity for the child to build a relationship with their other parent through pedagogical activities.</p> <p>The implementation of the project included starting meetings with both kindergarten staff and volunteer families. The purpose of these meetings was to share our idea with the kindergarten staff and the participating families, as well as get new ideas and suggestions for the practical interventions. We conducted four different practical interventions with different pedagogical activities for the children and their fathers in the daily routine of the early childhood education. The interventions were planned according to the areas of learning in the early childhood education plan, so we got different pedagogical activities for each intervention. The purpose of these practical interventions was to create common time to spend for the child and the father, supported by pedagogical activities. After the practical part, we had our last meeting with the families, and we collected both spoken and written feedback about the practical interventions from the participating families. We paid attention to the children's age and level of development in the feedback collection methods.</p> <p>Based on the feedback the participating families were satisfied with the pedagogical activities. Children liked the supervised activities and common time with their fathers. According to the parents' feedback the activities were productive, common time was respected and adding outdoor play to everyday life was experienced positively. They also wished that the project would have lasted longer.</p> <p>We learned to plan, implement and evaluate the pedagogical activities by organizing practical interventions. We also learned our own methods to work as educators by leading the interventions. We learned to work in cooperation with the kindergarten staff and the participating families. We learned our own strengths and weaknesses and we got to work on them supporting and encouraging each other.</p>		

Key words

Cooperation between parents and early childhood education staff, Parenthood from the perspective of paternity, Pedagogical activity

KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY

Pedagoginen toiminta

Ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi.

Vanhemmuus isyyden näkökulmasta

Isä on lapsen miespuolinen vanhempi, jolla on läheinen suhde lapseen ja, joka on säännöllisesti mukana lapsen elämässä. Isyys voi olla biologista, sosiaalista, psykologista tai laillista isyyttä.

Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö

Kasvatusyhteistyön tavoitteena on vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten turvallisen ja terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Yhteistyön muotoihin kuuluvat muun muassa vasukeskustelut, päivittäiset kohtaamiset ja kuulumisten vaihto lapsen päivästä.

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELY
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 YHTEISTÄ AIKAA LAPSELLE JA ISÄLLE -PROJEKTIN SUUNNITTELU	2
3 YHTEISTÄ AIKAA LAPSELLE JA ISÄLLE -PROJEKTIN KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA	5
3.1 Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö	5
3.2 Pedagoginen toiminta varhaiskasvatuksessa	6
3.3 Oppimisen alueet varhaiskasvatuksessa	7
3.4 Leikki toimintatapana Yhteistä aikaa lapselle ja isälle -projektissa	9
3.5 Isyyden ja kiintymyssuhteen merkitys Yhteistä aikaa lapselle ja isälle -projektissa	10
4 YHTEISTÄ AIKAA LAPSELLE JA ISÄLLE -PROJEKTIN TOTEUTUS	13
4.1 Aloituspalaveri ja vanhempainilta	13
4.2 Toiminnalliset interventiot	14
4.2.1 Ensimmäinen interventio	14
4.2.2 Toinen interventio	15
4.2.3 Kolmas interventio	17
4.2.4 Neljäs interventio	18
4.3 Palautejärjestelmä Yhteistä aikaa lapselle ja isälle -projektissa	19
4.4 Yhteenvetopalaveri	19
5 YHTEISTÄ AIKAA LAPSELLE JA ISÄLLE -PROJEKTIN ARVIOINTI	21
5.1 Suunnitelman arviointi	22
5.2 Toteutuksen arviointi	22
5.3 Palautteen arviointi	26
5.4 Koko projektin arviointi	27
6 POHDINTA	28
LÄHTEET	7
LIITTEET	
KUVIOT	
KUVIO 1. Opinnäytetyöprosessin aikataulu	2
KUVIO 2. Yhteistä aikaa lapselle ja isälle -projektin päätehtävät	3
KUVIO 3. Opinnäytetyöprojektin päätehtävien toteutus	13
KUVIO 4. Prosessi	20
KUVAT	
KUVA 1. Ulkoleikkejä puistossa	15
KUVA 2. Suunnistusta	15
KUVA 3. Mikä sana muodostuu?	16
KUVA 4. Isin kanssa askarreeltu käsilaukku	16
KUVA 5. Palikoilla rakentelua isin kanssa	18

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme on toiminnallinen projekti, jonka tilaajana toimii Kokkolan kaupungin sivistystoimen varhaiskasvatuspalvelut. Opinnäytetyön yhteistyökumppanina toimii Hakalahden päiväkoti, ja se on toteutettu yhteistyössä Hakalahden päiväkodin 3–5-vuotiaiden lasten ja heidän perheidensä kanssa.

Opinnäytetyön tavoitteena on toteuttaa varhaiskasvatussuunnitelman mukaista yhteistyötä kodin ja päiväkodin välillä. Varhaiskasvatussuunnitelmassa painotetaan huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön tärkeyttä lapsen turvallisen ja terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen kannalta (Opetushallitus 2018).

Opinnäytetyön tehtävänä on järjestää mielekästä toimintaa perheille päiväkotiympäristössä, joka on lapselle luontainen paikka oppia ja kehittyä. Järjestämämme toiminta on monipuolisesti suunniteltua, varhaiskasvatussuunnitelman mukaista pedagogista toimintaa. Suunnittelussa otimme huomioon varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset oppimisen alueet: kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn.

Tässä opinnäytetyö raportissa kerromme koko opinnäytetyöprosessistamme, kuten opinnäytetyöprojektimme suunnittelusta, käytännön toteutuksesta, keskeisestä tietoperustasta sekä projektin arvioinnista. Opinnäytetyön lopussa on oma pohdintamme opinnäytetyön tekemisestä sosiaalialan varhaiskasvatuskompetenssien kautta.

Opinnäytetyön toiminnallisissa interventioissa järjestimme Hakalahden päiväkodissa isille ja lapsille yhteistä tekemistä päiväkotipäivän lopussa. Tekemisen tavoitteena oli varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen yhteistyön lisääminen kodin ja päiväkodin välille ja lapsen ja isän välisen vuorovaikutussuhteen tukeminen. Projektin käytännön osuudessa järjestettiin lapsen luontaisessa ympäristössä interventioita, joissa mahdollistettiin lapsen ja isän yhteinen, mielekäs, pedagoginen tekeminen. Näin ollen lapselle tarjottiin mahdollisuus rakentaa suhdettaan myös toiseen huoltajaansa. Hyvä isyys on määritelty ajankäytön, tasa-arvon, isän aktiivisuuden, kurinpidon ja kunnioituksen kautta (Böök & Mykkänen 2017, 75–86). Projektia arvioitiin suullisen palautteen kautta interventioiden yhteydessä ja kohderyhmää havainnoimalla toimintojen välissä. Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden lopussa pyysimme palautetta projektin toteutuksesta lapsilta työkirjamuotoisella kaavakkeella (LIITE 1) ja perheiltä ja päiväkodilta kirjallisilla palautelomakkeilla (LIITE 2 ja 3).

2 YHTEISTÄ AIKAA LAPSELLE JA ISÄLLE -PROJEKTIN SUUNNITTELU

Opinnäytetyöprosessimme (KUVIO 1) alkoi keväällä 2018 projektin aiheen valinnalla ja suunnittelulla. Projektin suunnittelu lähti ajatuksesta järjestää toimintaa päiväkodissa 3–5-vuotiaille lapsille ja heidän isilleen, sillä perinteisesti äidit jäävät äitiysloman jälkeen vanhempainvapaalle ja lapsi saa näin mahdollisuuden luoda suhdettaan äitiinsä huomattavasti helpommin kuin isäänsä. Suomessa vain noin 3 % isistä jakaa vanhempainvapaan äidin kanssa. (Tilastotietoa perhevapaiden käytöstä 2019.) Nykyään isien rooli ja osallisuus lapsen elämässä onkin kasvanut, ja nykyisin yhä useampi isä haluaa olla mukana lapsen arjen eri käänteissä; he leikkivät, keskustelevat ja osaavat huolehtia lapsen perustarpeista. (Böök & Mykkänen 2017, 75-86)

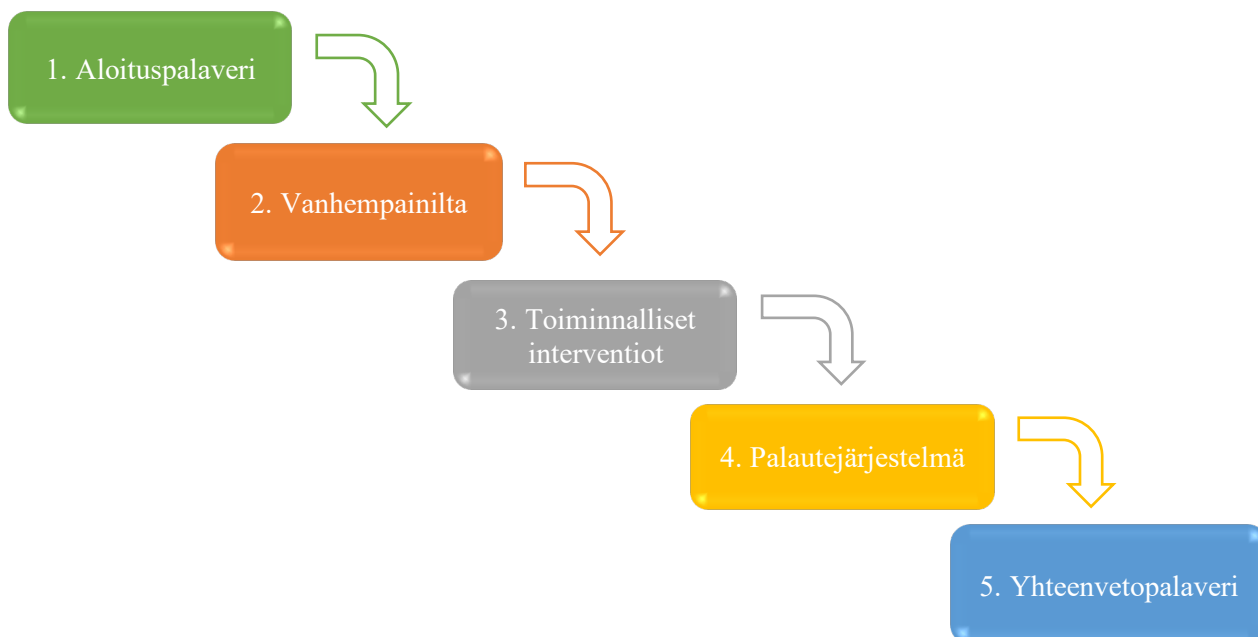
Opinnäytetyömme toteutettiin toiminnallisena projektina. Monica Lööw (2002) on määritellyt projektimuotoisen työskentelytavan, jonka mukaan projektiin liittyy prosessi, joka johtaa ideasta sen toteutumiseen. Prosessi on hyvin jäsenneilty ja se käydään läpi projektissa. Projektissa hyödynnetään myös henkilöresursseja ja sekä aineellisia että rahallisia resursseja suunnitellusti ja järjestelmällisesti. Jotta työskentelytapa luokitellaan projektiksi, tulee sillä olla muun muassa tilaaja, tarkasti määritetyt aloitus- ja lopetusajankohdat ja asetettu tavoite.

Tästä muodostuikin projektin tarkoitus toteuttaa varhaiskasvatussuunnitelman mukaista yhteistyötä kodin ja päiväkodin välillä. Projektin suunnittelu eteni yhteistyökumppanin etsimiseen. Teimme keväällä 2019 opinnäytetyösopimuksen Hakalahden päiväkodin kanssa, joka toimii projektimme yhteistyökumppanina. Opinnäytetyösopimuksen solmimisen jälkeen aloimme työstämään projektisuunnitelmaa.

KUVIO 1. Opinnäytetyöprosessin aikataulu

Projektisuunnitelman mukaan suunnittelimme projektin viisi päätehtävää, jotka ovat aloituspalaveri, vanhempainilta, toiminnalliset interventiot, palautejärjestelmä ja yhteenvetopalaveri. (KUVIO 2.)

KUVIO 2. Yhteistä aikaa lapselle ja isälle -projektin päätehtävät

Suunnittelimme projektin alkavan siten, että järjestimme Hakalahden päiväkodin henkilökunnan kanssa aloituspalaverin, jossa kerroimme tarkemmin projektista ja suunnittelemistamme interventioista. Aloituspalaverin tavoitteena oli jakaa tietoa projektista ja esitellä alustavat interventiosuunnitelmat henkilökunnalle, jotta he tietäisivät, millaista toimintaa tulisimme lapsille ja perheille järjestämään interventioissa ja pystyisivät antamaan palautetta interventioiden suunnitelmista. Projektin seuraavassa vaiheessa etenimme vanhempainiltaan, jonka järjestimme projektiin vapaaehtoisesti osallistuville perheille. Vanhempainillassa oli tavoitteena tutustua lapsiin ja heidän perheisiinsä sekä kertoa projektistamme ja tulevista interventioista, jotta he tietäisivät, mitä tulisimme projektin aikana tekemään ja millaista toimintaa tulisimme lapsille ja heidän isilleen järjestämään.

Projektin toiminnalliset interventiot suunnittelimme järjestettäväksi touko-kesäkuun 2019 aikana. Interventioissa oli tavoitteena järjestää lapsille monipuolista pedagogista toimintaa ja luoda lapsille mahdollisuus viettää aikaa isänsä kanssa. Interventioiden toiminnaksi suunnittelimme suunnistusta, ulkoleikkejä, askartelua ja metsäretken. Tarkemmat suunnitelmat interventioista löytyvät liitteenä olevasta projektisuunnitelmasta (LIITE 6). Interventioiden toteuttamisen jälkeen suunnittelimme keräävämmepalautelomakkeiden (LIITE 2 ja 3) avulla palautteen sekä perheiltä että organisaatiolta. Palautejärjestelmän tavoitteena on kerätä palautetta projektin kulusta, toteutuksesta ja hyödyistä perheiltä ja henkilökunnalta,

jotta saisimme käsityksen projektin hyödyllisyydestä ja toimivuudesta. Lapsilta suunnittelimme keräävämme palautetta työkirjan (LIITE 1) avulla, jossa on kohta jokaiselle interventiolle. Työkirjaan lapsi pystyy merkitsemään hymiön avulla jokaisesta interventiosta sitä kuvaavan mielipiteensä. Lapsi pystyy myös sanallisesti kertomaan vanhempiensa avulla mistä, piti tai ei pitänyt interventiossa. Työkirjan avulla saisimme palautetta siitä, mitä mieltä lapsi oli interventioiden sisällöstä. Projektin käytännön osuus perheiden ja päiväkodin kanssa suunnitelman mukaan päätettäisiin yhteenvetopalaveriin, jonka tavoitteena on kertoa yhteenveto palautteista keräämistämme havainnoista, kokemuksista ja mahdollisista hyödyistä. Yhteenvedon avulla myös lasten muut perheenjäsenet saisivat käsityksen projektin etenemisestä ja hyödyllisyydestä.

3 YHTEISTÄ AIKAA LAPSELLE JA ISÄLLE -PROJEKTIN KESKEISTÄ TIETOPERUSTAA

3.1 Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö

Varhaiskasvatuslaki sitoo yhteistyöhön vanhemmat ja varhaiskasvatuksen henkilöstön. Lasten ensisijainen kasvatusvastuu on kuitenkin vanhemmilla, ja sitä tukeva kasvatustyö on sen sijaan varhaiskasvatuksen henkilöstöllä. Lasten huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisen yhteistyön, eli kasvatusyhteistyön, tavoitteena onkin heidän yhteinen sitoutumisensa lasten turvallisen ja terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Myös molemmilta vanhemmilta odotetaan aktiivista osallistumista lapsensa varhaiskasvatusta koskeviin asioihin ja tapahtumiin. Kuitenkin lasten äidit ovat yleensä osallistuneet enemmän päivähoitoarkeen lasten viennillä ja hakemisella, päivittäisillä kasvatuskeskusteluilla, kuulumisten vaihdolla ja huolehtimalla lasten vaatteista ja tarvikkeista. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä on myös tehtävä ottaa vanhemmat huomioon kumppaneina ja tiedon lähteinä eikä asiakkaina tai tiedon kohteina. Varhaiskasvatussuunnitelmassa painotetaan päivittäisen yhteistyön tärkeyttä, sillä se luo turvaa lapsen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. (Böök & Mykkänen 2017, 75–86; Opetushallitus 2018.)

Kasvatusyhteistyö mahdollistaa jokaiselle lapselle hänen kehityksensä ja tarpeidensa mukaisen kasvun, opetuksen ja hoidon. Kasvatusyhteistyö lapsen perheen ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välillä alkaa jo ennen lapsen varhaiskasvatuksen aloittamista. Tärkeä yhteistyön muoto kodin ja varhaiskasvatuksen välillä on erilaiset tapaamiset vanhempien kanssa, kuten esimerkiksi päivittäiset kohtaamiset, vasukeskustelut ja erilaiset tapahtumat. Päivittäistä yhteistyötä vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilökunnan välillä voi olla esimerkiksi lapsen päivittäisten tapahtumien ja kokemusten kertominen vanhemmille ja yleinen keskustelu lapsen päivästä. (Kokkolan kaupunki 2019; Opetushallitus 2018.)

Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa on henkilökunnan tehtävänä luoda luottamuksellinen suhde sekä lapseen että huoltajiin. Haastavissa tilanteissa luottamuksesta on hyötyä huoltajien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisessä yhteistyössä, esimerkiksi silloin, jos varhaiskasvatuksen henkilökunnalla herää huoli lapsen hyvinvoinnista. Aito kohtaaminen, kuunteleminen, hyvä vuorovaikutus ja yhteen hiileen puhaltaminen ovatkin parhaimmillaan vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välistä yhteistyötä, jossa molemmilla on päämääränä lapsen etu. Toimiva kasvatusyhteistyö tukee sekä monipuolisesti lapsen kasvua ja kehitystä että vanhempien kasvatustehtävää. Myös varhaiskasvatussuunnitelman

mukaan kasvatusyhteistyötä tukevat tasa-arvoinen vuorovaikutus, molemminpuolinen kunnioitus ja luottamuksen rakentuminen. (Böök & Mykkänen 2017, 75–86; Opetushallitus 2018.)

Isien osallisuus päivähoitoarjessa on vaihtelevaa: osa osallistuu enemmän olemalla päivittäin tekemisissä varhaiskasvatuksen kanssa ja osa ei ollenkaan, sillä yleensä äidit ovat aktiivisemmin mukana lapsen varhaiskasvatusarjessa. Myös isien osallistuminen esimerkiksi lasten vasukeskusteluihin on vähäistä. Nykyisät ovat kuitenkin pikkuhiljaa löytäneet varhaiskasvatusmaailman lastensa kautta, sillä isät ovat järjestäneet muun muassa peli- ja saunailtoja muiden isien ja lasten kanssa. (Böök & Mykkänen 2017, 75–86.)

3.2 Pedagoginen toiminta varhaiskasvatuksessa

Valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa on määritelty arvoperusta: käsitys lapsesta, lapsuudesta ja oppimisesta. Pedagogiikka perustuu näihin määriteltyihin käsitteisiin, ja sillä tarkoitetaan kasvatusta ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon perustuvaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa. Pedagogiikka on ammattihenkilöstön toteuttamaa toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi. Pedagogiikka näkyy niin varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä kuin kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstöllä tulee olla pedagoginen asiantuntemus ja yhteinen ymmärrys lasten oppimisen ja hyvinvoinnin edistämisestä. (Opetushallitus 2018.)

Varhaiskasvatuksessa lapsen oppimisen, hyvinvoinnin ja laaja-alaisen osaamisen edistäminen on pedagogisen toiminnan tavoite. Pedagogista toimintaa toteutetaan lasten ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välisessä vuorovaikutuksessa ja yhteisessä toiminnassa. Arvoperusta, oppimiskäsitys, toimintakulttuuri, monipuoliset oppimisympäristöt, yhteistyö ja työtavat ovat perustana suunnitelmalliselle ja tavoitteelliselle pedagogiselle toiminnalle. Sen sijaan lähtökohdat pedagogisen toiminnan suunnittelulle ovat lasten omat mielenkiinnonkohteet ja tarpeet, merkittävät asiat heidän kasvuympäristössään, oppimisen alueet ja laaja-alaisen osaamisen tavoitteet. Jotta varhaiskasvatuksen pedagoginen toiminta olisi laadukasta, tulee sitä dokumentoida, arvioida ja kehittää suunnitelmallisesti. Lapsiryhmän pedagogisen toiminnan suunnittelussa tulee ottaa myös huomioon niin paikallinen kuin valtakunnallinenkin varhaiskasvatussuunnitelma ja lasten omat varhaiskasvatussuunnitelmat. Pedagogista toimintaa tulisi toteuttaa siten, että jokaisella lapsella olisi oikeus edetä oppimisessaan niin, että varhaiskasvatuksesta muodostuisi lapsille mielekäs jatkumo. (Opetushallitus 2018.)

Kasvatus, opetus ja hoito muodostavat varhaiskasvatuksen käytännön toiminnassa yhteisen kokonaisuuden, jossa lapset, varhaiskasvatuksen henkilökunta ja ympäristö ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammatillinen osaaminen, jatkuva lasten havainnointi, heidän ajatus- tensa ja tunteidensa ymmärtäminen ja yhteisten sääntöjen mukaan toimiminen ovat edellytyksenä pedagogisesti suunnitelmalliselle ja tavoitteelliselle toiminnalle. Varhaiskasvatuksen lapsiryhmien tiimit suunnittelevat ja toteuttavat pedagogista toimintaa niin, että lasten oppiminen ja hyvinvointi toteutuvat. (Kokkolan kaupunki 2019.)

3.3 Oppimisen alueet varhaiskasvatuksessa

Oppimisen alueilla tarkoitetaan varhaiskasvatuksessa keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä pedagogiselle toiminnalle. Oppimisen alueet myös ohjaavat suunnittelemaan ja toteuttamaan monipuolista pedagogista toimintaa. Varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset oppimisen alueet ovat kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni sekä kasvan, liikun ja kehityn. (Opetushallitus 2018.)

Kielten rikas maailma -oppimisen alue vahvistaa ja tukee lasten kielellisiä taitoja ja valmiuksia varhaiskasvatuksessa. Kielen kehityksellä on yhteys muun muassa vuorovaikutuksen laaja-alaiseen osaamiseen. Kielen avulla lapset ovat vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Lapsen kommunikointi muiden lasten ja aikuisten kanssa auttaa vahvistamaan ja kehittämään lapsen vuorovaikutustaitoja. (Opetushallitus 2018.)

Ilmaisun monet muodot -oppimisen alueeseen kuuluvat musiikillinen, kuvallinen, sanallinen ja kehollinen ilmaisu. Sanallista ja kehollista ilmaisua lapset harjoittelevat esimerkiksi draaman, tanssin ja leikin avulla. Muun muassa näyttelemisen ja tanssimisen kautta lapsi ilmaisee omia ajatuksiaan ja tunteitaan. Varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsia kehittymään näillä ilmaisun eri alueilla. Kuvallinen ilmaisu tukee lapsen luovaa ja kuvallista ajattelua ja havainnointia esimerkiksi askartelun, piirtämisen tai maalaamisen kautta. Se, että lapsi pääsee ilmaisemaan itseään ja omaa sisäistä maailmaansa ja jakamaan kokemuksiaan muiden kanssa, on yksi taiteellisen toiminnan tärkeimmistä tehtävistä. Lapset esimerkiksi jakavat kuvantekoprosessia toistensa kanssa sanoittamalla muille lapsille omaa työtään. Sen sijaan, että kasvatus ja opetus keskittyisivät taiteessa vain muotoihin tai väreihin, sen tulisi painottaa taidetta nimenomaan ilmaisun ja merkitysten tuottamisena ja jakamisena. (Opetushallitus 2018; Pääjoki 2017, 109–120; Pönkkö & Sääkslahti 2017, 136–149.)

Musiikillinen ilmaisu taas vahvistaa lasten kiinnostusta musiikkia kohtaan laulamalla, loruilulla, musiikin kuuntelulla ja erilaisia soittimia soittamalla. Musiikki myös kehittää luovaa ajattelua ja ongelmanratkaisukykyä. Musiikki ja musiikillinen ilmaisu kuuluvat myös muiden ilmaisun eri muotojen ohella lapsen perusoikeuksiin varhaiskasvatuksen arvoperustan mukaisesti, ja jokaisella lapsella tulisi olla mahdollisuus saada musiikkikasvatusta ikä- ja kehitystason mukaisesti. Varhaiskasvatuksessa myös musiikkikasvatus on tavoitteellista toimintaa yhtenä osana muuta pedagogista toimintaa. Ilmaisun monimuotoisuudelle tulee antaa varhaiskasvatuksessa tilaa, sillä se on tärkeää lapsen taiteelliselle toimijuudelle. (Opetushallitus 2018; Pääjoki 2017, 109–120; Ruokonen, 2017, 121–135.)

Minä ja meidän yhteisömmme -oppimisen alueessa lapset tutustuvat lähiyhteisön monimuotoisuuteen ja siinä toimimiseen eettisen ajattelun, katsomusten, menneisyyden, nykyisyyden, tulevaisuuden ja median näkökulmien avulla. Näihin näkökulmiin lapset voivat tutustua muun muassa kirjojen, musiikin, draaman, leikin ja kuvataiteen kautta. (Opetushallitus 2018.)

Tutkin ja toimin ympäristössäni -oppimisen alue tukee matemaattista ajattelua, ympäristökasvatusta ja teknologiakasvatusta. Teknologiakasvatuksessa lapset tutustuvat tutkivaan ja kokeilevaan toimintatapaan. Lapsia myös ohjataan havainnoimaan teknologiaa lähiympäristössään ja heidän kanssaan tutustutaan arjen teknisiin laitteisiin. Matemaattisen ajattelun eri osa-alueita harjoitellaan varhaiskasvatuksessa havainnoimalla ja leikin avulla. Esimerkiksi askartelu, rakentelu ja muovailu kehittävät lasten geometristä ajattelua. Päivittäisten toimintojen yhteydessä tulisi tukea lasten matemaattisten taitojen kehittymistä ja matemaattista toimintaa tulisi järjestää myös pienille lapsille. Esimerkiksi Nallematikka-kehittämishjelma tukee varhaisten matemaattisten taitojen oppimista. Nallematikan avulla harjoitellaan muun muassa lukumääriä, luokittelua, kokoja, vertailua sekä lisäämistä ja vähentämistä. (Hannula-Sormunen & Mattinen 2017, 221–234; Opetushallitus 2018.)

Luonnontiedon lisäksi ympäristökasvatukseen sisältyvät kaupunkikokemukset, tieto kaupunkiympäristöstä ja pohdinnat elämäntavasta. Ympäristökasvatuksen sisältöjä ovat ympäristössä oppiminen, ympäristöstä oppiminen ja ympäristön puolesta toimiminen, ja ne ovat kaikki yhtä tärkeitä kasvatuksessa. Lasten luontosuhteen vahvistaminen, ympäristössä toimiminen vastuullisesti ja kestävään elämäntapaan ohjaaminen ovat ympäristökasvatuksen tavoitteita. Yksi tärkeä osa varhaiskasvatusta on luonnossa retkeily ja ympäristön tutkiminen. Varhaiskasvatusikäisten lasten oppiminen ympäristössä tapahtuukin leikkimällä, liikkumalla ja tutkimalla. Lähiluonto ja kaupunkiympäristö ovat myös oppimisen kohteita ja oppimisympäristöjä. Lapsille opetetaan luonnon, kasvien ja eläimien kunnioittamista ja luonnossa

toimimisen käytännön taitoja, kuten roskaamatonta retkeilyä. (Opetushallitus 2018; Raittila 2017, 210–220.)

Kasvan, liikun ja kehityksen -oppimisen alueella tarkoitetaan liikkumista, ruokakasvatusta, terveyttä ja turvallisuutta koskevia asioita. Ruokakasvatus edistää myönteistä suhtautumista ruokaan ja tukee lasten terveellisiä ruokailutottumuksia. Varhaiskasvatuksessa opetellaan päivittäin omatoimista ruokailua, ruokarauhaa ja hyviä pöytätapoja. Lasten kanssa tutustutaan ja harjoitellaan terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä tapoja ja asioita. Esimerkiksi käsien pesulla lapset opettelevat terveydestään ja henkilökohtaisesta hygieniastaan huolehtimista. Lasten kanssa harjoitellaan myös esimerkiksi lähiliikenteessä liikkumista turvallisesti ja siihen liittyviä sääntöjä ja tapoja. (Opetushallitus 2018.)

Varhaiskasvatuksessa liikutaan monipuolisesti sekä sisällä että ulkona ja lapsia kannustetaan siihen. Liikuntakasvatuksen tulisi olla säännöllistä ja monipuolista. Se voi olla sekä ohjattua että myös lasten omaehtoista liikkumista esimerkiksi ulkoillessa. Kun lapsi liikkuu itsenäisesti, hän kokeilee, tutkii, vertailee, miettii syy-seuraussuhteita ja tekee johtopäätöksiä. Kaikki aistit ovat mukana lapsen toiminnassa, ja kehollisten kokemusten ja toiminnan yhteydessä lapsi oppii myös sanojen merkityksiä. Liikunta vaikuttaa myös merkittävästi siihen, että lapsi osaa konkretisoida abstrakteja käsitteitä. Varhaiskasvatuksessa liikunnalla kehitetään lasten kehontuntemusta ja -hallintaa sekä motorisia taitoja, kuten tasapaino- ja liikkumistaitoja. Monipuolinen motoristen taitojen harjoittelu onkin lähtökohta liikunnalle varhaiskasvatuksessa. Säännöllinen ja ohjattu liikunta varhaiskasvatuksessa on merkittävää lasten kokonaisvaltaisen kehityksen ja motoristen taitojen oppimisen vuoksi. On siis välttämätöntä lapsen normaalin fyysisen kasvun ja kehityksen vuoksi, että lapsi liikkuu. (Opetushallitus 2018; Pönkkö & Sääkslahti 2017, 136-149.)

3.4 Leikki toimintatapana Yhteistä aikaa lapselle ja isälle -projektissa

Varhaiskasvatuksen keskeinen toimintatapa on leikki, joka myös edistää lapsen oppimista, kehitystä ja hyvinvointia. Leikillä on suuri vaikutus lapsen kehitykseen kaikilla sen osa-alueilla, ja siksi se onkin tärkeä ja merkittävä toimintamuoto lapsen kehityksen ja kasvun kannalta. Leikki muovaa koko lapsen persoonaa, sillä se on kokonaisvaltainen, fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen tapa toimia ja kokea lapsen kehityksen kannalta. Lapsi oppii leikeissä, vaikka lapsi itse ei sitä tiedostakaan, sillä leikki on lapselle elämisen, olemisen ja maailman hahmottamisen tapa. Leikki muun muassa muovaa ajattelua, oppimista ja ongelmanratkaisua. Vapaa leikki on lasten itse suunnittelema ja heidän omia tavoitteitaan sisältävä

tilanne. Leikki myös vaikuttaa kielen, kommunikaation ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen, sillä leikkiessään lapset tutkivat ympäristöään, luovat vuorovaikutussuhteita ja muodostavat merkityksiä kokemuksistaan. Leikin avulla lapsen persoonallisuus ja minuus rakentuvat ja moraali ja tahto muovautuvat. Leikki luo lapselle tunnekokemuksia ja kehittää emotionaalisuutta, luovuutta ja mielikuvitusta. Leikillä on kolme ominaista kriteeriä, joiden tulee täytyä, jotta voidaan puhua leikistä. Nämä kolme kriteeriä ovat säännöt, vapaus ja sitoutumisen taso. Myös oppimisympäristöjen tulee olla joustavia leikkien mukaan, jotta leikit voivat esimerkiksi edetä huoneesta tai tilasta toiseen. Jo Friedrich Fröbelin ajoista asti leikkiä on hyödynnetty myös pedagogisesti. (Helenius & Korhonen 2017, 69–77; Koivula & Laakso 2017, 108–128; Opetushallitus 2018; Pääjoki 2017, 109–120.)

3.5 Isyyden ja kiintymyssuhteen merkitys Yhteistä aikaa lapselle ja isälle -projektissa

Nykyään isyys ei ole enää pelkästään biologista isyyttä, joten isyys käsitteenä voi olla hankala määrittellä. Lyhyt määritelmä isäkäsitteelle voisi olla esimerkiksi tämä: ”Isä on mieshenkilö, jolla on läheinen suhde lapseen ja, joka on säännöllisesti mukana lapsen elämässä.” Biologisen isyyden lisäksi voi olla sosiaalista isyyttä, psykologista isyyttä ja laillista isyyttä. Sosiaalinen isyys tarkoittaa sitä, että mies asuu lapsen kanssa, on mukana lapsen arjessa ja ulkopuoliset pitävät häntä lapsen isänä, vaikka hän ei olekaan lapsen biologinen isä. Psykologinen isyys sen sijaan tarkoittaa sitä, että sekä lapsella että miehellä on molemminpuolisia tunnepohjaisia merkityksiä ja kiintymystä toisiaan kohtaan. Psykologinen isyys määrittyy ensisijaisesti sen mukaan, ketä lapsi pitää isänään ja kehen hän on kiintynyt. Laillisella isyydellä tarkoitetaan sitä, että isyys määräytyy avioliiton isyysolettaman, isyyden tunnustamisen tai adoption kautta. Yleensä biologinen isä on myös laillinen isä. (Huttunen 2001.)

Isyys alkaa jo lapsen syntymästä. Isyyteen kuuluvat niin varhaislapsuuden hoivan ja hellyyden antaminen kuin eri vuorovaikutusmuodotkin. Hoivaavan isän luoma aito kiintymyssuhde lapseen vaikuttaa myös siihen, että isä haluaa osallistua lapsensa hoitoon ja olla lapsensa kanssa yhdessä niin paljon kuin mahdollista. Isälle on myös yleensä tärkeää lapsen kanssa vietetty aika. Lastenpsykiatri Sinkkonen (1998) toivoo myös, että isät omistaisivat enemmän aikaa lapsilleen. Isien osallistuminen lastenhoitoon onkin lisääntynyt paljon isyyskulttuurin muutoksen myötä. (Huttunen 2001; Sinkkonen 1998.)

Isyyttä ja isän roolia voidaan Sinkkonen (1998) mukaan ajatella myös kahdesta eri näkökulmasta, perinteisen isyyden ja pehmoisyyden näkökulmista. Huttunen (2001) sen sijaan määrittelee isyyttä osallistuvan ja hoivaavan isä näkökulmista. Perinteiseen isän rooliin ajatellaan kuuluvan muun muassa tietynlai-

nen ankaruus ja kuri. Henkilöllä, jolla on perinteinen isän rooli, ei myöskään ajatella olevan suurta emotionaalista suhdetta lapsiin, ja kasvatusvastuu on pääosin äidillä. Perinteisen isärooliin kuuluvat myös töissä käyminen ja tulojen ansaitseminen. Sen sijaan pehmoisä nähdään täysin päinvastaisena. Henkilöllä, jolla on pehmoisän rooli, on mukana vauvanhoidossa heti syntymästä asti ja viettää paljon aikaa lastensa kanssa. Isän tehtävänä on kuitenkin rooleista riippumatta tarjota lapsilleen fyysistä turvaa. Isän osallistuminen ja sitoutuminen vanhemmuuteen ovat määritelty vuorovaikutuksen, saatavilla olon ja vastuuntoton avulla. Vuorovaikutus tarkoittaa sitä, että isän yhdessäolo lapsen kanssa on aktiivista ja keskittynyttä ja isän huomio on tällöin lapsessa, kuten esimerkiksi keskustelu, leikkiminen tai pelaaminen yhdessä lapsen kanssa. Saatavilla olo tarkoittaaakin puolestaan sitä, että isän huomio on jossain muussa toiminnassa kuin lapsessa, jolloin hän on vain tarvittaessa lapsen saatavilla. Vastuunotto taas tarkoittaa isän käyttämää aikaa lapsen ja hänen asioistansa huolehtimiseen. Nykyään suurin osa isistä onkin osallistuvia isiä, minkä tunnistaa siitä, että sitoutuminen isyyteen näkyy myös lapsen asioista vastuunottamisena. Kuitenkin isän tulisi olla tasavertainen vanhempi äidin ja esimerkiksi lastenhoito ja kasvatus tulisi jakaa tasapuolisesti vanhempien kesken. (Huttunen 2001; Sinkkonen 1998.)

Osallistuvasta ja hoivaavasta isyydestä on hyötyä myös lapsen kehitykselle. Niin tyttöjen kuin poikienkin kehityksen kannalta on hyvä tutustua isän avulla maskuliinisuuteen ja miehiseen tapaan ilmaista tunteita ja osoittaa hellyyttä ja hoivaa. Osallistuva ja hoivaava isä pystyy antamaan lapsilleen niin kutsutun miehen mallin. Esimerkiksi pojat pystyvät isänsä avulla samaistumaan miehenä olemiseen ja miehisyteen, kun taas tytöt pääsevät isänsä kautta tutustumaan turvallisesti miesten maailmaan. Poikien kehityksen ja oman identiteetin rakentumisen kannalta tällä on suurempi merkitys. Pojat, joilla ei ole isää, tekevät muun muassa väkivaltarikoksia enemmän kuin perinteisten isien pojat. Osallistuvien isien pojilla onkin havaittu tutkimuksissa enemmän sosiaalista taitavuutta, itsenäisyyttä ja pitkäjänteisyyttä. Sen sijaan osallistuvien isien työillä ovat korostuneet tutkimuksissa koulumenestys, urahakuisuus ja parisuhteissa onnistuminen. Lasten identiteetit, persoonallisuudet ja moraalit kehittyvätkin myös isän roolin kautta. Myös isien omat arvot ja kulttuurit siirtyvät heidän lapsilleen. (Huttunen 2001; Sinkkonen 1998.)

Kiintymyssuhteet voivat olla turvallisia tai turvattomia. Turvallisesti kiintynyt lapsi on saanut empaattista hoivaa ilmaistuaan tunteitaan. Turvattomista kiintymyssuhteista toinen on välttelevä ja toinen ristiriitainen. Välttelevästi kiintyneellä lapsella tunteiden ilmaisu on heikkoa, sillä lapsi ei ole saanut tukea niiden ilmaisemisessa, vaan hän on kokenut jäävänsä yksin selviämään tunteiden ilmaisusta. Ristiriitaisesti kiintyneen lapsen hoivaaja on ollut äkkipikainen ja epäjohdonmukainen, joten lapsen kokemukseen

liittyy vaaroja eikä hänellä ole suojautumiskeinoja niitä vastaan. Joillakin lapsilla voi olla myös disorganisoitunut kiintymyssuhde, joka tarkoittaa sitä, että heillä ei ole toimivaa kiintymyssuhdetta hoivaajan kanssa. He eivät osaa myöskään hakea turvaa aikuisesta muun muassa hylkäämiskokemusten vuoksi. (Sinkkonen 2004.)

Lapsen ja isän välinen kiintymyssuhde on yleensä toissijainen verrattuna äidin kanssa luotuun kiintymyssuhteeseen. Jotta kiintymyssuhde lapsen ja isän välillä olisi turvallinen, isän asenteen lasta kohtaan tulee olla myönteinen ja herkkätunteinen ja vuorovaikutuksen tulisi olla leikillistä. Turvalliseen kiintymyssuhteeseen isän ja lapsen välillä vaikuttaa myös vanhempien hyvä parisuhde. Tutkimuksissa on myös todettu, että vanhempien omat kiintymyssuhteet saattavat vaikuttaa lapsen kanssa luotavaan kiintymyssuhteen laatuun. Esimerkiksi jos vanhemmalla on ollut välttelevä kiintymyssuhde omaan vanhempaansa, hänelle saattaa muodostua myös välttelevä kiintymyssuhde omaan lapseensa. (Sinkkonen 1998.)

4 YHTEISTÄ AIKAA LAPSELLE JA ISÄLLE -PROJEKTIN TOTEUTUS

Toteutimme projektin käytännön osuuden kevään 2019 aikana suunnittelemiemme päätehtävien mukaan. Päätehtäviä olivat aloituspalaveri päiväkodin henkilökunnan kanssa, vanhempainilta interventioihin osallistuvien perheiden kanssa, toiminnallisten interventioiden toteutus, palautejärjestelmä sekä yhteenvetopalaveri perheiden ja päiväkodin henkilökunnan kanssa (KUVIO 3).

KUVIO 3. Opinnäytetyöprojektin päätehtävien toteutus

4.1 Aloituspalaveri ja vanhempainilta

Aloitimme projektin yhteistyössä Hakalahden päiväkodin kanssa keväällä 2019. Projektimme alkoi palaverilla varhaiskasvatuksen opettajan kanssa. Palaverissa esittelimme tavoitteen mukaan projektimme idean, tarkoituksen ja toiminnallisten interventioiden suunnitelmat ja aikataulun. Saimme myös varhaiskasvatuksen opettajalta palautetta interventiosuunnitelmista. Palaverin jälkeen jaoimme perheille kutsukirjeet ensimmäiseen tapaamiseen (LIITE 4). Projektin käytännön osuuden aloitimme toukokuussa 2019. Projektiin osallistuivat halukkaat 3–5-vuotiaat lapset ja heidän perheensä päiväkodin kahdesta suomenkielisestä ja yhdestä ruotsinkielisestä ryhmästä. Projektin alussa järjestimme halukkaille osallistujille ja heidän koko perheelleen vanhempainillan, jossa kerroimme yleistä tietoa projektista, interven-

tioista ja aikatauluista, kuten olimme tavoitteeksi asettaneet. Vanhempainillassa tutustuimme sekä lapsiin että heidän vanhempiinsa. Lapset saivat värittää värityskuvia tutustumisen ja keskustelun yhteydessä. Lopuksi lauloimme ja leikimme Värilaulun.

Järjestimme vanhempainillan siksi, että pystyimme kertomaan enemmän tietoa projektista lasten perheille. Kun esittelimme suunnittelemaamme interventiot, vanhemmat saivat käsityksen siitä, mitä interventiot sisältävät ja millaista pedagogista toimintaa järjestäisimme lapsille ja heidän isilleen. Vanhempainillan tarkoituksena oli myös pystyä vahvistamaan varhaiskasvatussuunnitelmassakin painotettavaa päiväkodin henkilöstön ja huoltajien välistä yhteistyötä. Vanhempainillan avulla saimme myös hyvän pohjan aloittaa varsinaiset toiminnalliset interventiot, koska olimme päässeet jo hieman tutustumaan lapsiin ja heidän perheisiinsä ennen ensimmäistä toiminnallista interventiota.

4.2 Toiminnalliset interventiot

Toiminnallisia interventioita olimme suunnitelleet neljä: suunnistusta, ulkoleikkejä, askartelua ja metsäretken. Järjestimme interventiot kerran viikossa touko-kesäkuun 2019 aikana. Interventioissa järjestimme tavoitteiden mukaisesti lapsille ja heidän isilleen monipuolista pedagogista toimintaa. Interventiot suunnittelimme siten, että toimintaan sisältyisi mahdollisimman monipuolisesti varhaiskasvatussuunnitelmassakin painotettavia eri oppimisen alueita.

4.2.1 Ensimmäinen interventio

Ensimmäisessä toiminnallisessa interventiossa järjestimme lapsille ja heidän isilleen ulkoleikkejä (KUVA 1). Projektisuunnitelman mukaan ulkoleikit olisi järjestetty päiväkodin pihalla, mutta yhteistyössä päiväkodin henkilökunnan kanssa päädyimme siihen, että interventio järjestettiin Hakalahden leikkikentällä suuremman ulkotilan vuoksi. Suunnitelmasta poiketen vaihdoimme myös intervention leikkejä oletettua pienemmän osallistujamäärän vuoksi. Aloitimme intervention yhdessä karhu nukkuu-leikillä, jonka jälkeen lapset ja isät saivat yhdessä parina etsiä etukäteen piilotettuja esineitä, kuten kyniä, tulitikkurasioita ja kuminauhoja. Kerroimme lapsille ja isille, mitä esineitä ja kuinka paljon heidän tulisi etsiä. Intervention lopuksi lauloimme ja leikimme taas yhdessä Värilaulun.

Ulkoleikit ovat osa varhaiskasvatussuunnitelman kasvan, liikun ja kehityksen -oppimisen aluetta, jonka mukaan lapsia kannustetaan sekä liikunnallisiin leikkeihin että ulkoilemaan jokaisena vuodenaikana. Lapset myös oppivat erilaisten leikkien avulla niin sisällä kuin ulkonakin. Ulkoilu ja liikkuminen ovat myös hyväksi lasten hyvinvoinnille ja terveydelle. Myös monipuoliset toimintaympäristöt tukevat lapsen oppimista ja kehitystä. (Opetushallitus 2018.) Tämän vuoksi interventio järjestettiin Hakalahden leikkikentällä.

KUVA 1. Ulkoleikkejä puistossa

4.2.2 Toinen interventio

Toisessa interventiossa järjestimme sekä askartelua että suunnistusta lapsille ja isille. Alkuperäisen suunnitelman mukaan nämä toiminnot olisi järjestetty omina interventioinaan, mutta aikataulullisista syistä päädyimme yhdistämään interventiot. Projektisuunnitelmassa suunnittelimme myös askartelun olevan äitienpäivään liittyvää, mutta emme pystyneet järjestämään kyseistä interventiota ennen äitienpäivää. Suunnistus oli myös suunniteltu toteutettavaksi Hakalahden leikkikentällä, mutta sään vuoksi jouduimme siirtämään sen sisätiloihin.

Interventio toteutettiin Hakalahden päiväkodin liikuntasalissa. Intervention aluksi järjestimme suunnistusta siten, että olimme piilottaneet valmiiksi saliin papereille kirjoitettuja kirjainyhdistelmiä, joita oli neljä. Lapsille ja isille annoimme kartat, joihin olimme piirtäneet karttamaisen kuvan päiväkodin salista ja merkanneet vihjeiksi kirjainyhdistelmien paikat, jotta lapset osaisivat isiensä avustuksella etsiä oikeista paikoista. (KUVA 2 ja 3.) Kun lapset ja isät olivat löytäneet kaikki kirjaimet, heidän tuli muodostaa sana kyseisistä kirjaimista. Sanaksi muodostui ”Kesäloma”.

KUVA 2. Suunnistusta

KUVA 3. Mikä sana muodostuu?

KUVA 4. Isän kanssa askarreltu käsilaaukku

Intervention toinen osuus oli askartelu. Ensiksi sekä lapset että isät saivat piirtää kuvat kesälomasta, jonka jälkeen lapset saivat isiensä avustuksella askarrella itselleen käsilaaukun kartongista (KUVA 4). Käsilaaukkuun liimattiin kiinni lasten ja isien piirtämät kesälomaan liittyvät kuvat. Lopuksi lapset ja isät saivat vielä kirjoittaa lapuille lempiasioitaan kesälomassa. Nämä laput laitettiin vielä käsilaaukun sisälle. Intervention lopussa lauloimme ja leikimme jälleen yhdessä Värilaulun.

Toisen intervention tarkoituksena oli järjestää ensimmäiseen interventioon verrattuna erilaista mutta kuitenkin pedagogista toimintaa lapsille ja isille. Toisessa interventiossa yhdistyvät askartelun ja suunnistuksen myötä sekä ilmaisun monet muodot että tutkin ja toimin ympäristössäni -oppimisen alueet. Askartelu ja piirtäminen vahvistavat lasten kuvallisen ja taiteellisen ilmaisun taitoja mutta myös matemaattisiin taitoihin lukeutuvaa geometristä ajattelua. Askartelussa myös esimerkiksi saksien ja kynän käyttö kehittävät lasten hienomotorisia taitoja. Suunnistuksessa kirjainten etsiminen ja kartan avulla niiden paikan päättely sen sijaan kehittävät lasten loogista päättelykykyä, joka on osa matemaattisia taitoja. (Opetushallitus 2018.)

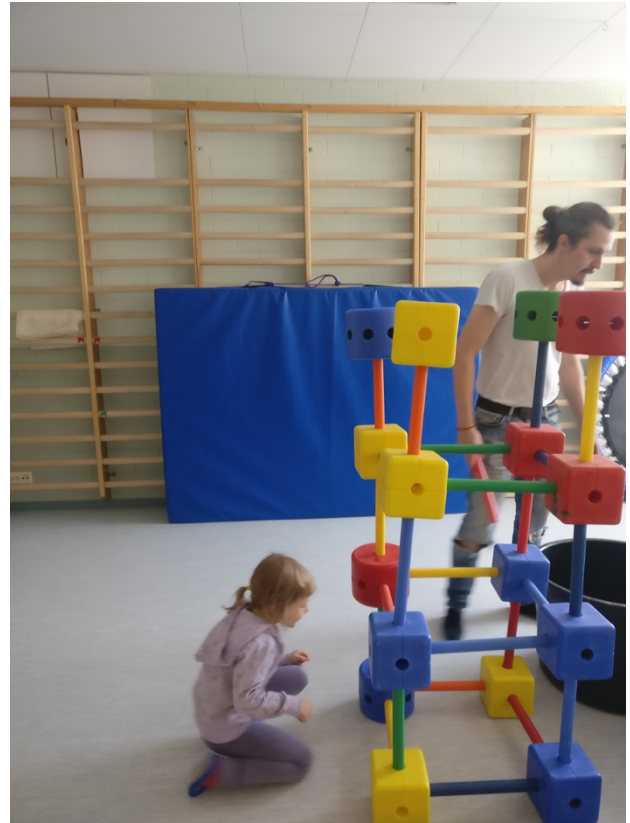
4.2.3 Kolmas interventio

Kolmannella interventiokerralla järjestimme lapsille ja isille liikuntatuokion. Tämä interventio ei ollut suunnitelmassamme ollenkaan, mutta kahden intervention yhdistämisen vuoksi, päätimme kuitenkin järjestää yhden ylimääräisen intervention, jotta interventioita tulisi yhteensä neljä. Tässä interventiossa järjestimme Hakalahden päiväkodin liikuntasalissa lapsille ja isille temppuradan. Temppurataan kuuluivat liukumäki, ruutuhyppely, pallon kuljetus ja pujottelu mailan avulla, puolapuilla kiipeily ja trampoliinilla hyppely. Lapset saivat kiertää rataa isänsä kanssa omaan tahtiin. Intervention lopuksi lapset saivat rakennella suurilla palikoilla isänsä kanssa. Rakentelu ei kuulunut osaksi tämän intervention alkuperäistä suunnitelmaa, mutta palikat olivat salissa vapaina, joten heräsi ajatus matemaattisen ajattelun ja oman luovuuden harjaannuttamisesta saatavilla olevilla välineillä. Lapset rakensivat isänsä kanssa muun muassa linnan. (KUVA 5 ja 6.)

Kolmas interventio oli pääosin kasvan, liikun ja kehityksen -oppimisen alueeseen liittyvää temppuradan vuoksi. Interventionon kuului myös palikoilla rakentelua, joka sen sijaan vahvistaa tutkin ja toimin ympäristössäni -oppimisen aluetta. Monipuolinen liikkuminen on hyväksi lapsen oppimiselle, kehitykselle, terveydelle ja hyvinvoinnille. Intervention temppurata kehittää muun muassa lasten kehon tuntemusta ja -hallintaa. Temppuradan erilaisilla pisteillä lapset pääsivät harjoittelemaan myös motorisia perustaitoja, joita ovat tasapaino-, liikkumis- ja välineenkäsittelytaidot. (Opetushallitus 2018.) Esimerkiksi kiipeily kehittää liikkumistaitoja, pallon kuljetus sen sijaan välineenkäsittelytaitoja ja hyppimisen avulla lapset harjoittelevat tasapainoaan. Tutkin ja toimin ympäristössäni -oppimisen alueeseen kuuluu matemaattisten taitojen harjoittelu. Palikoilla rakentelu kehittää lasten geometristä ajattelua ja taitoja, kuten tilan ja tason hahmottamista ja kappaleiden ja muotojen tunnistamista niitä tutkimalla ja havainnoimalla. (Opetushallitus 2018.)

KUVA 5. Palikoilla rakentelua isin kanssa

KUVA 6. Palikoista rakennettu yhdessä isin kanssa

4.2.4 Neljäs interventio

Neljäs ja viimeinen toiminnallinen interventio tässä opinnäytetyöprojektissä oli metsäretki yhdessä lasten ja isien kanssa. Suuntasimme yhdessä Hakalahden päiväkodin lähellä sijaitsevaan metsään. Lapsilla ja isillä oli mukanaan omat eväät, joita he saivat syödä intervention aluksi. Eväiden syönnin jälkeen leikimme mikä puuttuu -leikkiä erilaisilla esineillä, joita meillä oli mukanamme. Asettelimme esineet maahan alustan päälle. Aloitimme leikin siten, että toinen meistä otti ensin yhden esineen pois sillä aikaa, kun muut pitivät silmiään kiinni. Etenimme leikissä siten, että puuttuvan esineen arvannut sai seuraavana ottaa jonkun esineistä pois. Jatkoimme leikkiä, kunnes kaikki olivat saaneet ainakin yhden kerran ottaa esineen pois. Intervention loppuksi jaoin palautelomakkeet perheille kotiin täytettäväksi.

Metsäretkeen liittyvät sekä tutkin ja toimin ympäristössäni että kasvan, liikun ja kehityksen oppimisen alueet. Erilaiset ympäristöt rikastuttavat lapsen oppimista. Metsäretken aikana lapset pääsivät tutustumaan lähiympäristöönsä ja luontoon, mikä on osa ympäristökasvatusta. Ympäristökasvatuksen tavoitteena on muun muassa antaa lapsille luonnosta ja lähiympäristöstä myönteisiä kokemuksia, joiden avulla lapset oppivat nauttimaan luonnosta ja ympäristöstä. Retkeily on myös osa monipuolista liikkumista.

(Opetushallitus 2018.) Metsäretkeemme liittyvä mikä puuttuu -leikki on myös lasten matemaattista ajattelua vahvistava. Leikin avulla lapset harjoittelevat päättelytaitojaan muutosten kautta (Opetushallitus 2018).

Myös kielten rikas maailma -oppimisen alue oli osana jokaista interventiota vuorovaikutuksen kautta. Lasten vuorovaikutus- ja kielelliset taidot kehittyvät kommunikoimalla muiden ihmisten kanssa (Opetushallitus 2018). Interventioissa lapset ovatkin olleet vuorovaikutuksessa niin oman isänsä, muiden lasten ja isien kuin ohjaajina toimivien opiskelijoiden kanssa.

Interventioissa lapsi pääsi viettämään yhteistä aikaa isänsä kanssa, mikä on hyödyksi lapsen kehitykselle, jotta lapsi saa tutustua niin kutsuttuun miehen malliin ja rooliin erilaisissa tilanteissa (Huttunen 2001; Sinkkonen 1998). Myös interventioissa vietetyllä yhteisellä ajalla on vaikutusta lapsen ja isän välisen kiintymyssuhteen laatuun, sillä myönteinen yhdessä vietetty aika ja leikkilinen vuorovaikutus lapsen ja isän välillä vaikuttavat kiintymyssuhteen turvallisuuteen (Sinkkonen 1998).

4.3 Palautejärjestelmä Yhteistä aikaa lapselle ja isälle -projektissa

Palautejärjestelmäksi suunnittelimme kirjalliset palautelomakkeet sekä päiväkodille (LIITE 3) että perheille (LIITE 2). Jaoimme nämä lomakkeet viimeisen intervention yhteydessä. Palautejärjestelmälle asetun tavoitteen mukaisesti keräsimme lomakkeiden avulla palautetta muun muassa projektin kulusta, toteutuksesta ja hyödyistä. Lapsilta keräsimme palautetta työkirjojen avulla (LIITE 1), jotka jaoimme jo ensimmäisellä tapaamiskerralla. Työkirjoihin lapset saivat värittää jokaisesta interventiosta omaa mielihyvää kuvaavan hymiön. Lisäksi lapset saivat antaa työkirjaan myös kirjallista palautetta vanhempiensa avustuksella. Ensimmäisen intervention jälkeen huomasimme, että suullisen palautteen kerääminen heti interventioiden jälkeen oli tärkeää toimintamme kehittämisen kannalta, joten päätimme kerätä myös suullista palautetta interventioiden toteuttamisen yhteydessä. Olimme suunnitelleet palautteen keräämisen viimeisen intervention yhteyteen, mutta päätimmekin kerätä sen viimeisellä tapaamisella.

4.4 Yhteenvetopalaveri

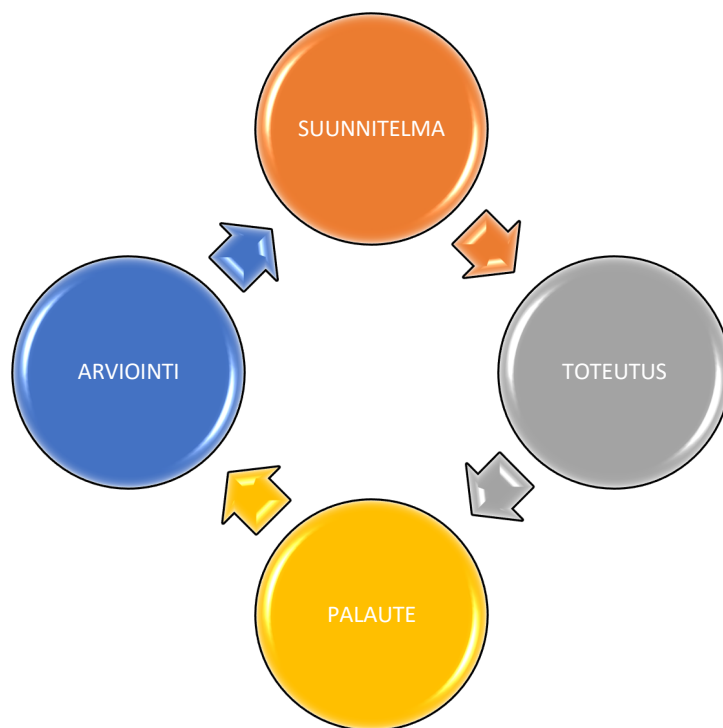
Viimeinen tapaaminen oli aloituspalaverin kaltainen tapaaminen perheiden kanssa. Tällä viimeisellä tapaamisella keräsimme suunnitelmasta poiketen perheiltä ja päiväkodilta palautelomakkeet ja työkirjat.

Yhteenvetopalaverille asetetun tavoitteen mukaisesti kävimme palautteita läpi ja keskustelimme projektista ja keräsimme viimeiset suulliset palautteet perheiltä. Jaoimme myös jokaiselle perheelle heistä projektin aikana otetut valokuvat, jotka olimme teettäneet.

5 YHTEISTÄ AIKAA LAPSELLE JA ISÄLLE -PROJEKTIN ARVIOINTI

Projekti alkoi ideasta toteuttaa varhaiskasvatussuunnitelman mukaista yhteistyötä päiväkodin ja perheiden välille. Projektissa halusimme korostaa isän roolia kasvatuksessa ja tarjota yhteistä aikaa lapselle ja isälle lapselle ominaisessa ympäristössä. Näin lapsi saa mahdollisuuden kokea, että hänen huoltajansa on kiinnostunut häntä koskevista asioista ja haluaa viettää aikaa hänen kanssaan.

Projektin interventioiden toteutus oli projektisuunnitelmaan kirjattu kevääksi 2019. Tarkoituksena oli, että interventiot olisi pidetty kahden viikon välein koko kevätlukukauden ajan. Projektin toteuttamisesta sovimme alustavasti yhden päiväkodin kanssa, mutta johtajan äkillisen vaihtumisen myötä jouduimme hankkimaan työllemme uuden tilaajan. Projektiin oli vaikea löytää aikaa päiväkodin ja vanhempien puolelta, ja osallistujamäärä uudessa päiväkodissa oli myös melko pieni.

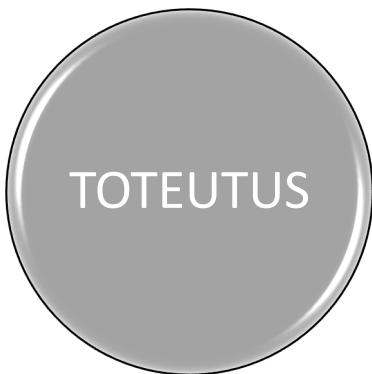
KUVIO 4. Prosessi

5.1 Suunnitelman arviointi

Opinnäytetyöprosessimme alkoi suunnitelman laatimisella (KUVIO 4). Mukautimme suunnitelmaa päiväkodin ja perheiden tarpeiden mukaiseksi ja lähdimme toteuttamaan interventioita tiheämpään tahtiin, kerran viikossa sinä arkipäivänä, kun interventiot saatiin sopimaan perheiden kanssa. Lopussa keräämässämme palautekyselyssä kävi ilmi, että perheet olisivat toivoneet lisää interventioita ja interventioiden ajankohdan olevan sama joka viikko. Suunnitelmassa jäi myös huomioimatta, että interventioiden aikaan muutkin päiväkodin lapset käyttävät piha-aluetta, mikä vaikutti suunniteltujen interventioiden toteutukseen. Suunnitelmassa oli hyviä ideoita interventioita varten, ja niiden mukaan pyrittiin järjestämään toimintaa. Osa kuitenkin oli suunniteltu isomalle osallistujamäärälle ja aikaisemmalle ajankohdalle, joten projektin edetessä tuli käytännön syistä tiettyjä aikaisemmin mainittuja muutoksia interventioihin.

5.2 Toteutuksen arviointi

Opinnäytetyöprojektin käytännön toteutus aloitettiin aloituspalaverilla päiväkodin varhaiskasvatuksen opettajan kanssa. Palaverissa esitimme tavoitteen mukaan projektimme idean, tarkoituksen ja toiminnallisten interventioiden suunnitelmat ja aikataulun. Saimme myös varhaiskasvatuksen opettajalta palautetta interventiosuunnitelmista.

Järjestimme aloituspalaverin varhaiskasvatuksen opettajan kanssa, jotta Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) mukainen lasten huoltajien sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö toteutuu kasvatusyhteistyön tavoitteen mukaisesti. Kasvatusyhteistyön tavoitteena on vanhempien sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön yhteinen sitoutuminen lasten turvallisen ja terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen.

Järjestimme aloituspalaverin myös siksi, että saamme varhaiskasvatuksen henkilöstöltä palautetta siitä, ovatko interventiosuunnitelmamme varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti suunniteltua monipuolista pedagogista toimintaa, joka sisältää eri oppimisen alueet. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaan pedagogiikka on ammattihenkilöstön toteuttamaa suunnitelmallista ja tavoitteellista

toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen edistämiseksi. Oppimisen alueilla tarkoitetaan varhaiskasvatuksessa keskeisiä tavoitteita sekä sisältöjä pedagogiselle toiminnalle. Oppimisen alueet myös ohjaavat suunnittelemaan ja toteuttamaan monipuolista pedagogista toimintaa. (Opetushallitus 2018.)

Opinnäytetyöprojektin käytännön toteutuksen alussa järjestimme vapaaehtoisille osallistujille ja heidän koko perheelleen vanhempainillan, jossa kerroimme yleistä tietoa projektista, interventioista ja aikatauluista, kuten olimme tavoitteeksi asettaneet. Vanhempainillassa tutustuimme sekä lapsiin että heidän vanhempiinsa. Järjestimme vanhempainillan siksi, että pystyimme kertomaan enemmän tietoa projektista lasten perheille. Esittelimme suunnittelemaamme interventiot vanhemmille, jotta he saivat käsityksen siitä, mitä interventiot sisältävät ja millaista Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) mukaista suunnitelmallista pedagogista toimintaa järjestäisimme lapsille ja heidän isilleen. Vanhempainillan tarkoituksena oli myös pystyä vahvistamaan Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissakin (2018) painotettavaa päiväkodin henkilöstön ja huoltajien välistä yhteistyötä.

Interventiot olivat etukäteen suunniteltuja pedagogisia hetkiä. Toteutimme yhden intervention kerrallaan, jonka jälkeen keräsimme suullista palautetta osallistujilta. Suullisen palautteen perusteella arvioimme toimintamme ja suunnittelimme seuraavan intervention. Ensimmäiseen perhetapaamiseen kutsuimme halukkaat osallistujat. Tapaamiseen osallistuivat myös lapset, joten saimme mahdollisuuden tutustua perheisiin. Huomasimme, että tuokion aikana saimme koottua tietoa perheiden toiveista ja saimme kerrottua suunnitelmistamme perheille. Perhetapaamisen aikana lapsille annettiin värityskuvia mielenkiinnon herättämiseksi. Värityskuvat olivat myös apuna vuorovaikutukseen meidän ja perheiden välillä. Havainnoimme lasten ja heidän vanhempiensa mielipiteitä ja havaitsimme, että joidenkin lasten oli vaikea keskittyä väritykseen tässä vaiheessa iltapäivää. Interventiot oli suunniteltu hoitopäivän loppuun, joten mukautimme eräitä interventioita niin, että lasten olisi helpompi keskittyä toimintaan.

Ensimmäisessä interventiossa meillä oli suunnitelmana järjestää suunnistusta, mutta esiintymisjännityksen vuoksi halusimme aloittaa hieman helpommalla, joten vaihdoimme interventioiden paikkaa ja valitsimme ensimmäiseksi interventioksi ulkoleikit. Ulkoleikki-intervention aloitimme karhu nukkuu -perinneleikillä, jotta saisimme lapset ja heidän isänsä mukaan toimintaan. Toimintaa käytiin sekä suomen että ruotsin kielellä, jotta pystyimme tukemaan jokaisen osallistujan kielellistä identiteettiä ja varmistamaan, että jokaisella on yhdenvertainen vuorovaikutusmahdollisuus. Intervention pääasiallinen toiminta painottui Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden (2018) mukaiseen ympäristökasvatukseen, ja lasten kanssa harjoiteltiin matemaattista ajattelua. Puistoympäristöön oli piilotettu esineitä, joita lapset saivat yhdessä isiensä kanssa etsiä keinujen, puiden ja hiekkalaatikon ynnä muiden luota. Löydetyt tavarat

laskettiin ja pohdittiin, montako esinettä on vielä löytämättä kokonaisuudesta. Tiimityöskentely isälapsi pareissa loi tilaisuuden keskeisen kommunikoinnin kehitykselle ja tarjosi lapselle mahdollisuuden harjaantua itsenäiseen ajatteluun. Tämän leikin koimme turvallisena ja hyvänä vaihtoehtona, sillä tässä vaiheessa kaikkia osallistujia jännitti hieman. Leikki oli osallistujien mielestä mielenkiintoinen, haastava ja mukava. Lopuksi lauloimme ja leikimme yhdessä toiminnallisen värilaulun, jossa opeteltiin tunnistamaan vaatteistamme värejä ja yhdistettiin ne rytmikkääseen liikkumiseen. Leikin taustalla oli idea luoda joka tapaamiseen mukana kulkeva yhteinen pedagoginen leikki, johon olosuhteiden muutoksella luotiin variaatiota, mutta joka silti pysyi samana kerrasta toiseen. Leikin valintaperusteena toimi varhaiskasvatussuunnitelma, jossa painotetaan varhaiskasvatukseen lapsen liikuntakasvatusta, sanallista, kehollista ja musiikillista ilmaisua sekä ympäristöajattelua. Interventiot dokumentoitiin varhaiskasvatuslain edellyttämällä tavalla, ja lapsilla oli itsellään mahdollisuus vaikuttaa siihen, minkälaisia kuvia he halusivat muistoksi interventioista. Lapset saivat nähdä heistä otetut kuvat valokuvaamisen yhteydessä, ja valokuvat jaettiin heille projektin lopussa.

Intervention jälkeen keräsimme suullisen palautteen perheiltä. Lapset olivat tykänneet leikeistä, ja vanhemmat kokivat tärkeänä osallistua lapsensa arkeen. Jaoimme lapsille mukaan työkirjat ja pyysimme perheitä ylläpitämään niitä, jotta voisimme lopuksi tarkastella tuloksia. Itse arvioimme suorituksen hieman hajanaiseksi ja koimme, että seuraavaa interventiota varten meidän tulisi jakaa enemmän vastuuta ja suunnitella, kumpi ohjaa mitäkin toiminnan vaihetta.

Toiseksi interventioksi oli suunniteltu ulkoleikkejä, mutta sen olimme toteuttaneet jo ensimmäisenä varsinaisena interventiona, joten jatkoimme suunnitelmamme mukaan eteenpäin. Olimme suunnitelleet suunnistusta ja äitienpäiväaskartelua kahdelle eri kerralla, mutta äitienpäivä oli jo ehditty ohittaa eikä kovan tuulen takia voitu mennä ulos hiekkakentälle suunnistamaan. Toteutimme siten suunnistuksen pienimuotoisempana päiväkodin salissa. Suunnistuksessa painotettiin ympäristön tutkimista ja kielellisiä taitoja, sillä isälapsi parit etsivät ympäristöstään tavuja, joilla heidän oli määrä muodostaa avainsana. Toimintaa oli mielekäästä järjestää, ja palautteiden perusteella tämä oli lapsille yksi mieluisimmista toiminnoista.

Suunnistuksessa löytynyttä avainsanaa ”kesäloma” käytimme aasinsiltana askarteluun, jossa lapset ja isät askartelivat yhdessä kesäloma-aiheisen laukun. Laukun tekemisessä lapset saivat leikata, liimata, piirtää ja värittää, minkä tavoitteena oli kehittää lasten luovuutta ja harjaannuttaa hienomotorisia taitoja. Lopuksi leikimme jo tutuksi tulleen värilaulun ja päätimme intervention sopimalla vanhempien kanssa seuraavasta tapaamisesta.

Vastuun jakaminen tällä interventiolla toimi hienosti. Toinen opiskelijoista vastasi suunnistuksen suunnittelusta, valmistelusta ja sujuvuudesta ja toinen ohjasi askarteluosuuden. Näin kummalekaan ei tullut liikaa muistettavaa, ja se mahdollisti yksilöllisen kohtaamisen toiminnassa. Lapset pitivät siitä, että toiminta seurasi yhtenäistä punaista lankaa alusta loppuun, ja vanhemmilta tuli positiivista palautetta olosuhteisiin mukautumisesta. Tässä osiossa huomasin selkeästi, miten lapset saivat käyttää omaa ajatteluaan tuloksen saavuttamiseksi. Koko opinnäytetyön perusidea läsnä olevasta isästä sai nyt kunkin lapsen kohdalla konkreettisen merkityksen, kun isät olivat auttamassa haastavassa tehtävässä selviytymisestä ja tukemassa lapsen oppimista ja itsenäistä ongelmanratkaisutaitoa.

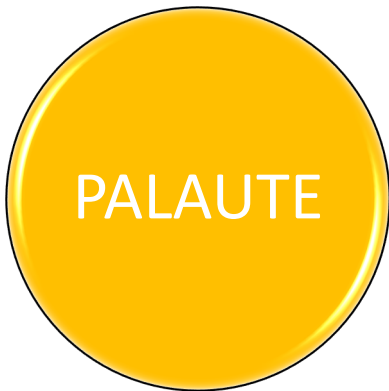
Kolmas interventio tuli mukaan kesken projektin, kun aikaisemmalla kerralla oli yhdistetty kaksi interventiota. Intervention aiheena oli liikuntakasvatus, jonka päätavoitteena oli motoristen taitojen harjoittelu ja lapsen terveellisten, turvallisten elämäntapojen tukeminen. Lapsille suunniteltiin monipuolinen tempurata, jota he saivat isänsä kanssa kiertää. Tempurata oli mieluinen sekä lapsille että vanhemmille, ja sen myötä isät kannustivat lapsiaan liikkumaan ja haastamaan itseään tasapainoa ja fyysistä suorituskykyä vaativissa tehtävissä. Intervention toisessa osuudessa lapset ja isät saivat rakentaa isoista palikoista oman mielensä mukaan. Lapset rakensivat muun muassa linnoja, ja isät auttoivat. Tässä osuudessa erityisesti isät olivat innokkaita osallistujia, ja lapset kokivat riemua yhteisestä urakoinnista. Toiminnalla lapset harjaantuivat matemaattisessa ajattelussa ja oppivat hahmottamaan tilaa ja ulottuvuuksia. Opiskelijoiden kannalta interventio oli merkityksellinen, sillä opinnäytetyön tavoitteeseen päästiin hyvin, kun isälapsi parit työstivät tiiviissä yhteistyössä yhteistä projektia. Interventiosta opimme myös, että joissain toiminnoissa on hyvä antaa kohderyhmälle tilaa toteuttaa itseään hieman vapaammin, jolloin toiminta menee enemmän kohderyhmän ehdoilla.

Neljäntenä eli viimeisenä varsinaisena interventiokertana järjestimme metsäretken perheiden kanssa. Olimme ohjeistaneet isiä etukäteen tekemään retkievää yhdessä lapsensa kanssa. Eväät nautittiin intervention alussa. Keskustelimme myös kasvan, liikun ja kehityksen -oppimisen alueen mukaisesti terveellisen ja monipuolisen ravinnon merkityksestä. Painotimme omien roskien keräämistä luonnosta ja pysähdyimme pohdiskelemaan minä ja meidän yhteisömmekä tutkin ja toimin ympäristössäni oppimisen alueiden mukaisesti, minkä takia meidän täytyy suojella ja kunnioittaa ympäristöämme niin, että se säilyy vahingoittumattomana tulevaisuudessakin. Syötyään evänsä lapset saivat auttaa muutaman esineen etsimisessä, jotka otimme käyttöön matemaattista ajattelua kehittävässä leikissä, jossa liinan päälle asetettiin esineitä ja jokainen sai vuoron perään poistaa yhden, jota muut saivat sitten arvuutella. Lopuksi leikimme tuttuun tapaan värilaulun ennen kuin siirryimme yhdessä takaisin päiväkodille. Interventio oli

lasten ja isien mielestä mukava. Opiskelijoiden näkökulmasta oli myös mielenkiintoista seurata, kuinka lapset kiinnostuivat oppimaan ympäristöstään. Negatiivinen puoli intervention toteutuksessa oli ajankohta. Interventio toteutettiin niin myöhään toukokuussa, että metsässä oli jo aika paljon hyttysiä, jotka häiritsivät keskittymistä.

Viimeinen tapaaminen oli aloituspalaverin kaltainen tapaaminen perheiden kanssa. Viimeisellä tapaamisella keräsimme perheiltä ja päiväkodilta palautelomakkeet ja työkirjat ja jaoimme perheille projektin aikana heistä otetut valkokuvat. Kävimme palautteita läpi ja keskustelimme projektista ja keräsimme viimeiset suulliset palautteet perheiltä yhteenvetopalaverille asetetun tavoitteen mukaisesti. Tällä tapaamisella mahdollistimme Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa (2018) painotettavaa vanhempien ja päiväkodin henkilöstön välistä yhteistyötä.

5.3 Palautteen arviointi

Keräsimme lomakkeiden avulla palautetta muun muassa projektin kuluista, toteutuksesta ja hyödyistä, kuten palautejärjestelmälle oli asetettu tavoitteeksi. Lapsilta keräsimme palautetta työkirjojen avulla (LIITE 1), jotka jaoimme jo ensimmäisellä tapaamiskerralla.

Jokaisen intervention yhteydessä keräsimme suullisen palautteen osallistujilta. Palautteessa tuli ilmi, että lapset pitivät järjestetystä toiminnasta ja halusivat osallistua siihen uudelleen aina seuraaville interventiokerroille. Isiltä kävi ilmi, että on mukava saada viettää aikaa yhdessä lapsen kanssa ohjatun toiminnan parissa, ja he pitivät ulkona liikkumista hyödyllisenä ja arvostivat lapsen kanssa yhdessä vietettyä aikaa. Ensimmäisen intervention yhteydessä jaoimme lapsille kotiin työkirjat, johon lapset saivat jokaisen intervention jälkeen värittää myönteisellä mielipiteensä interventioista sekä sanoittaa niitä vanhempiensa avulla. Palautteista kävi ilmi, että sekä lasten että isien suosikkitoiminnot interventioissa olivat olleet palikoilla rakentaminen, tempurata ja metsäretki. Interventiot olivat olleet mieluisia yhteisiä hetkiä lapsen ja isän välillä, ja perheet olisivat toivoneet niiden jatkuvan kauemmin. Lopuksi tapasimme perheitä vielä kertaalleen palautteiden keräämisen yhteydessä. Silloin projektiin osallistuneet isät palauttivat palautelomakkeet, joista kävi ilmi, että projekti koettiin hyödyllisenä yhteisen ajan ja oppimisen kannalta ja että sillä olisi todennäköisesti ollut enemmänkin merkitystä varhaiskasvatuksen ja perheiden välisessä yhteistyössä ja perheen sisäisissä vuorovaikutussuhteissa, mikäli projekti olisi ollut pitkäkestoisempi. Projektin myötä liikunnan lisääntyminen arkeen oli vanhempien mielestä hyvä asia, sillä se loi lapselle

mahdollisuuden kuluttaa energiaansa positiivisella tavalla ja lapsi jaksoi hoitopäivän jälkeen rauhoittua kotiin paremmin. Kehitysideana vanhemmat toivoivat, että interventiot olisi vakiinnutettu tietylle viikonpäivälle ja että ne olisivat jatkuneet pidempään.

5.4 Koko projektin arviointi

Projektin hyödyllisyydestä voimme palautteen perusteella päätellä, että vanhemmat kokivat yhteisen ajan lastensa kanssa panostamisen arvoiseksi asiaksi. Projekti oli käytännön osin onnistunut ja tavoitteisiin päästiin, sillä onnistuimme luomaan toimintaa, joka toimi kodin ja varhaiskasvatuksen välimaastossa. Toiminnan suunnitteluvaiheessa olisimme voineet huomioida enemmän seikkoja, jotka voisivat mennä pieleen, esimerkiksi työn tilaajan löytämisen vaikeuden ja aikataululliset seikat. Toteutukselle olisi voinut jättää enemmän aikaa, jotta interventioita olisi voinut toteuttaa enemmän ja säännöllisemmin.

Myös opiskelijaparina olisi ollut hyvä tehdä työnjakoa heti alkuun, jotta kummallekin olisi jäänyt yhtä suuri osa interventioiden suunnittelusta, toteutuksesta ja projektin purusta. Opiskelijaparin tiivis yhteistyö ja kyky täydentää toista ja tukea hankaluuksissa on ollut vahvana perustana toimivalle yhteistyölle. Projekti on opettanut kummallekin opiskelijalle laadukkaan pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteutusta ja arviointia ja asioiden tarkastelua useasta eri näkökulmasta.

Projektiin oli arvioitu kuluvan yhdeltä henkilöltä 405 työtuntia eli yhteensä kahdelta henkilöltä 810 tuntia. Tuntimäärä vastasi realistista aikamäärettä projektin suunnitteluun, toteutukseen ja purkuun. Tuntihinnaksi oli määritelty 10 euroa. Yhteensä työtuntien kuluiksi laskettiin 8 100 €. Interventioiden askarteluvälineisiin ja tarjoiluihin laskettiin 100 €. Dokumentointiin olimme varanneet 30 €. Tämä vastasi projektin dokumentoinnin kuluja. Suunnittelemamme budjetti oli alun perin -8 230 €. Budjetti kuitenkin alittui 70 €:lla, sillä interventioiden toteutusta muutettiin matkan varrella, joten materiaaleihin kului vain noin 30 €. Koska budjettilaskelma alittui 70 €:lla projektin lopulliseksi budjetiksi jäi -8 160 €.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöprojekti mahdollisti oman osaamisemme syventämisen ja varhaiskasvatusikäisten lasten pedagogisen toiminnan kokonaisvaltaisen ohjaamisen, suunnittelun, toteutuksen ja arvioinnin. Harjaannuimme projektin aikana pedagogisen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa dokumentointia apuna käyttäen. Harjaannuimme myös lupaprosessin kulussa yhteistyössä oppilaitoksen, päiväkodin ja kaupungin varhaiskasvatuskoordinaattorin kanssa. Oman osaamisemme kannalta pedagogisen ohjauksen oppiminen oli hyödyksi tulevaa ammattia varten varhaiskasvatuksen sosionomeina. Opin-tojen kannalta projektin taustatietojen opiskelu tarjosi mahdollisuuden oppia varhaiskasvatussuunnitelman sisältöä ja tarkoitusta pedagogisen toiminnan viitekehyksenä. Opinnäytetyön toteuttaminen varhaiskasvatuksessa tarjosi mahdollisuuden toteuttaa itsenäisesti varhaiskasvatusta käytännössä ja oppia sen kautta omia menetelmiä kasvattajana toimimiseen. Projektin myötä opimme ottamaan vastuuta laadukkaana pedagogisen toiminnan tarjoamisesta ja toimimaan lapsilähtöisesti lasta kuunnellen ja erilaisia perheitä kunnioittaen.

Projektissa huomioitiin varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti oppimisen eri osa-alueet. Interventioiden aikana korostuivat varhaiskasvatussuunnitelman toteutuminen ja YK:n lasten oikeuksien yleissopimusten (2011) määrittämät lasten oikeudet yhdenvertaiseen ja kunnioittavaan kasvuun ja kehitykseen. Lapset saivat osallistua toiminnan suunnitteluun, ja palautteen myötä lapset olivat osallisina määrittelemässä tuokioiden kulkua. Käytännön interventioiden monipuolisen pedagogisen toiminnan myötä projekti tarjosi lapsille mahdollisuuden oppimiseen eri toimintojen ja leikin avulla. Projektin interventiot tarjosivat lapsille myös mahdollisuuden vuorovaikutustaitojensa harjoitteluun, sillä interventioissa niin lapset, isät kuin me opiskelijatkin olimme koko ajan vuorovaikutuksessa toistemme kanssa. Interventiot toteutettiin myös kahdella kielellä, sillä osallistujia oli sekä suomen- että ruotsinkielisistä ryhmistä. Tämä koettiin hyvänä ratkaisuna yhteisöllisyyden kannalta, ja sillä mahdollistettiin yhdenvertaisuutta valitsemamme ikäryhmän kesken.

Projekti perustui vapaaehtoisuuteen, joten perheillä oli vapaus valita, halusivatko he osallistua toimintaan. Projektin suunnittelussa ja toteutuksessa otettiin huomioon perheiden yksilöllinen kohtaaminen. Projektin interventioiden myötä isät saivat yhteistä aikaa lastensa kanssa. Interventiot olisivat palautteen mukaan todennäköisesti myös pidemmällä tähtäimellä vaikuttaneet lasten ja isien välisten suhteiden syvenemiseen, sillä he pääsivät viettämään aikaa ja tekemään erilaisia asioita yhdessä eri toimintojen

myötä. Isät pääsivät myös projektin myötä tutustumaan lapsensa varhaiskasvatusympäristöön ja toimimaan yhteistyössä päiväkodin henkilöstön kanssa. Päiväkodin henkilöstön yhteistyö vanhempien kanssa kehittyi projektin myötä, kun isät pääsivät tutustumaan enemmän lapsensa varhaiskasvatusarkeen ja -ympäristöön. Näin ollen isätkin tietävät enemmän lapsensa päiväkotiin liittyvistä asioista, mikä taas saattaa vaikuttaa yhteistyön kehittymiseen päiväkodin henkilöstön kanssa. Päiväkodin henkilöstölle projekti merkitsee uusien tapojen tai ideoiden käyttämistä, esimerkiksi pedagogisten toimintojen suunnittelussa ja toteuttamisessa. Projektimme auttaa myös koko varhaiskasvatuskentällä kehittämään yhteistyötä vanhempien kanssa, esimerkiksi järjestämällä enemmän erilaisia tapahtumia pelkästään lapsille ja heidän isilleen.

Opinnäytetyöprojektin toteutuksessa olemme sosiaali-alan varhaiskasvatuskompetenssien eettisen osaamisen mukaisesti suunnitelleet ja toteuttaneet toimintaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteet huomioiden ja lasten oikeuksia edistävästi muun muassa ottamalla huomioon lasten osallisuus, hyvinvointi ja huolenpito. Opinnäytetyöprojektin aikana olemme kehittyneet erityisesti asiakastyön kompetenssissa. Esimerkiksi pedagogisen toiminnan suunnittelua, toteutusta, dokumentointia ja arviointia, ryhmän ohjaamista ja kasvatusyhteistyön vahvistamista olemme päässeet harjoittelemaan koko projektin ajan. Opinnäytetyön kirjoittamisen myötä olemme perehtyneet muun muassa varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin ja varhaiskasvatusta ohjaavaan lainsäädäntöön, joten olemme päässeet kehittämään myös palvelujärjestelmäosaamisen kompetenssia. Myös kriittisen ja osallistavan yhteiskuntaosaamisen kompetenssin mukaan olemme edistäneet sekä lasten että vanhempien kuulluksi tuleamista keräämällä heiltä palautetta projektimme toteutuksesta interventioiden yhteydessä ja vielä projektin päättyessä. Tutkimuksellisen kehittämisosaamisen kompetenssia olemme vahvistaneet koko opinnäytetyöprosessin ajan suunnittelemalla, arvioimalla ja kehittämällä muun muassa pedagogista toimintaa varhaiskasvatuksessa.

LÄHTEET

- Böök, M. & Mykkänen, J. 2017. Moninaiset perheet ja varhaiskasvatus. Teoksessa P. Eerola-Pennanen, M. Koivula & A. Siippainen (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino Oy, 75–86.
- Hannula-Sormunen, M. & Mattinen, A. 2017. Lapsen matemaattinen maailma ja ajattelu. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 221–234.
- Helenius, A. & Korhonen, R. 2017. Leikin ensi askeleita. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 69–77.
- Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Juva: PS-kustannus.
- Koivula, M. & Laakso, M-L. 2017. Lapsen varhainen kehitys kommunikaatioon, vuorovaikutussuhteiden ja leikin näkökulmista. Teoksessa P. Eerola-Pennanen, M. Koivula & A. Siippainen (toim.) Valloittava varhaiskasvatus. Oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia. Tampere: Vastapaino Oy, 108–128.
- Kokkolan kaupunki. 2019. Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma. Saatavissa: https://www.kokkola.fi/palvelut/opetus_ja_kasvatus/paivahoito/varhaiskasvatussuunnitelma/fi_FI/varhaiskasvatussuunnitelma/files/102167011530769777/default/Kokkolan%20varhaiskasvatussuunnitelma%201.8.2019.pdf. Viitattu 30.11.2019.
- Löow, M. 2002. Onnistunut projekti. Projektijohtamisen ja -suunnittelun käsikirja. Helsinki: Tietosana Oy.
- Opetushallitus. 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Helsinki: PunaMusta Oy. Saatavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet.pdf. Viitattu 30.11.2019.
- Pääjoki, T. 2017. Lasten taiteellinen toimijuus. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 109–120.
- Pönkkö, A. & Sääkslahti, A. 2017. Liikkuva lapsi. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 136–149.
- Raittila, R. 2017. Ympäristökasvatus on lasten toimintaa. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 210–220.
- Ruokonen, I. 2017. Lapsen musiikillinen maailma. Teoksessa E. Hujala & L. Turja (toim.) Varhaiskasvatuksen käsikirja. 4. uudistettu painos. Jyväskylä: PS-kustannus, 121–135.
- Sinkkonen, J. 1998. Yhdessä isän kanssa. Toinen painos. Juva: WSOY.
- Sinkkonen, J. 2004. Kiintymyssuhdeteoria; tutkimuslöydöksistä käytännön sovelluksiin. Lääketieteellinen aikakauskirja Duodecim 120(15), 1866-73. Saatavissa: <https://www.duodecimlehti.fi/duo94437>. Viitattu: 18.1.2020

Suomen YK-liitto. 2011. YK:n lapsen oikeuksien yleissopimus. Helsinki: Suomen YK-liitto. Saatavissa: https://www.ykliitto.fi/sites/ykliitto.fi/files/lapsen_oikeudet_paino.pdf. Viitattu 12.1.2020

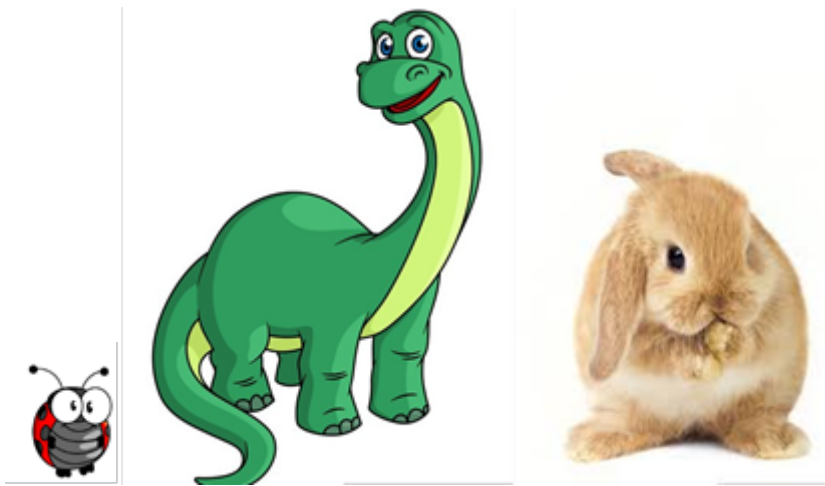
Tilastotietoa perhevapaiden käytöstä. 2019. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/perhevapaatutkimus/tilastotietoa-perhevapaiden-kaytosta>. Viitattu: 16.10.2019

LIITTEET

TYÖKIRJA KOTIIN

LIITE 1/1

TYÖKIRJA KOTIIN

HAKALAHDEN PÄIVÄKODIN JA
SOSIONOMIOPISKELIJOIDEN YHTEINEN
ISI- LAPSI ROJEKTI
KEVÄT 2019

SUUNNISTUS

LIITE 1/2

MITÄ MIELTÄ OLIT SUUNNISTUKSESTA? VÄRITÄ MIELIPIDETTÄSI KUVAAVA HYMIÖ:

MISTÄ PIDIT:

MISTÄ ET PITÄNYT:

ULKOLEIKIT

MITÄ MIELTÄ OLIT ULKOLEIKEISTÄ? VÄRITÄ MIELIPIDETTÄSI KUVAAVA HYMIÖ:

MISTÄ PIDIT:

MISTÄ ET PITÄNYT:

MITÄ MIELTÄ OLIT ASKARTELUSTA? VÄRITÄ MIELIPIDETTÄSI KUVAAVA HYMIÖ:

MISTÄ PIDIT:

MISTÄ ET PITÄNYT:

METSÄRETKE

MITÄ MIELTÄ OLIT METSÄRETKESTÄ? VÄRITÄ MIELIPIDETTÄSI KUVAAVA HYMIÖ:

MISTÄ PIDIT:

MISTÄ ET PITÄNYT:

Lapsen ikä: 3-vuotta ___ 4-vuotta ___ 5-vuotta ___

Mitä mieltä olitte projektiin osallistumisesta? _____

Mitä mieltä olitte projektin hyödyllisyydestä isän ja lapsen välisen vuorovaikutussuhteen osalta?

Mikä projektissa oli mielestänne hyvää? _____

Mitä olisi kannattanut tehdä toisin?

Minkälaisia hyötyjä havaitсите ulkoleikeistä ja liikunnasta?

Kehittämisehdotuksia tai muuta palautetta:

Mitä mieltä olet projektin hyödyllisyydestä projektiin osallistuneiden lasten kannalta?

Millä tavoin projekti on vaikuttanut päiväkodin ja vanhempien välisessä yhteistyössä?

Miten suoriuduimme suunnittelussa, toteutuksessa ja yhteenvedossa?

Kehittämisehdotuksia tai muuta palautetta: _____

Hei kotiväki!

Olemme aloittamassa opinnäytetyöprojektiamme Hakalahden päiväkodissa. Projektissa tulemme järjestämään lapsille ja heidän isilleen yhteistä tekemistä päiväkodissa ja sen lähialueilla noin kerran viikossa touko- kesäkuun ajan. Tuokiot suunnitellaan iltapäiville klo 15, ja ne kestävät 45 minuuttia.

Tapaamme ensimmäistä kertaa vanhempaintapaamisen merkeissä halukkaiden osallistujien kesken Hakalahden päiväkodissa **maanantaina 13.5.2019 klo 15**. Ensimmäiseen tapaamiseen ovat tervetulleita sekä isä ja äiti lapsen kanssa.

Tervetuloa mukaan!

Keväisin terveisin Centria ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat
Vilma Karhunmaa & Elisabeth Vikström

Hej föräldrar!

Vi påbörjar vårt examensprojekt vid Hakalax daghem. Projektet handlar om en lekstund mellan barn och pappa ca 1 gång i veckan i maj och juni. Stunden är 45 minuter lång, och ordnas vid Hakalax daghem och närområden.

Vårt första möte är **måndagen den 13.5.2019 klo 15**. Till första mötet är både pappa och mamma välkommen med barnet.

Välkommen med!

Med vårhälsningar socionomstuderanden
Elisabeth Vikström och Vilma Karhunmaa från Centria yrkeshögskola

VALOKUVAUSLUPA OPINNÄYTETYÖPROJEKTIIN KEVÄÄLLÄ 2019

Lapsenne osallistuu opinnäytetyöprojektiin, jossa toiminnan kautta lapsi saa viettää aikaa toisen huoltajansa kanssa. Osana projektia on varhaiskasvatussuunnitelman mukainen dokumentointi. Taltioimme interventioita kirjallisesti, sekä valokuvien avulla. Valokuvia käytämme kirjallisessa työsämme, joka tulee julkiseen jakoon, sekä jaamme valokuvat projektiin osallistuneille perheille.

Nimet: _____

Saako sinua ja lastasi valokuvata varhaiskasvatussuunnitelman mukaiseen dokumentointiin?

Kyllä _____ Ei _____

Saako sinusta ja lapsestasi otettua kuvamateriaalia käyttää kirjallisessa, julkaistussa materiaalissa?

Kyllä _____ Ei _____

Kiitos vastauksesta!

Vilma Karhunmaa & Elisabeth Vikström

YHTEISTÄ AIKAA LAPSELLE JA ISÄLLE

Toiminnallinen projekti

**Projektsuunnitelma
CENTRIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Sosiaaliala
Kevät 2019**

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 PROJEKTIN PÄÄTEHTÄVÄT	2
2.1 Interventiot	3
2.2 Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö	3
3 TIETOPERUSTA	5
3.1 Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma	5
3.2 Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma	7
3.3 Kansaneläkelaitoksen vanhempainpäiväraha.....	7
3.4 Pääkäsitteet	8
4 PROJEKTIN ETENEMINEN	11
5 AIKATAULUT, RISKIT JA BUDJETTI	14
5.1 Aikataulu ja riskit	14
5.2 Budjetti	14

LÄHTEET**LIITTEET**

1 JOHDANTO

Teemme opinnäytetyöprojektin 3-5 vuotiaille päiväkodissa oleville lapsille sekä heidän isilleen. Projektin tavoitteena on tuoda toinen huoltaja lähemmäksi lapsen päiväkotiarkea ja tarkoituksena tässä projektissa on järjestää yhteistyössä Hakalahden päiväkodin kanssa kahden suomenkielisen ryhmän 3-5 vuotiaille lapsille sekä heidän isilleen toiminnallisissa interventioissa monipuolista pedagogista toimintaa, jonka avulla lapset saavat isänsä osaksi heidän päivittäistä arkeaan. Projektin avulla varhaiskasvatuksen henkilöstön ja huoltajien välistä yhteistyötä pystytään myös vahvistamaan. Projektimme tilaaja on Kokkolan varhaiskasvatuspalvelut ja projekti toteutetaan yhteistyössä Hakalahden päiväkodin suomenkielisten 3-5 vuotiaiden lasten sekä heidän perheidensä kanssa.

Järjestämme tämän projektin lapsille sekä heidän perheilleen, koska tavoittelemme yhteisen toiminnan avulla isien osallistumista lapsensa päivittäiseen arkeen enemmän, ja tämän avulla panostaa lapsen ja isän väliseen suhteeseen. Projektin avulla monipuolistamme varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä perheiden välistä yhteistyötä, jotta vanhemmat saataisiin osalliseksi esimerkiksi päiväkodin toiminnan suunnitteluun.

Projektin toiminnallisissa interventioissa on tarkoituksena järjestää lapsille sekä heidän isilleen monipuolista pedagogista toimintaa. Interventioissa järjestämme muun muassa askartelua, ulkoleikkejä sekä retkeilyä. Interventioiden tarkemmat suunnitelmat löytyvät liitteistä.

Tässä projektisuunnitelmassa esittelemme projektin päätehtävät, tietoperustan projektin pääkäsitteille, projektin etenemisen, aikataulun sekä riskit ja budjetin. Projektin päätehtäviä ovat aloituspalaveri päiväkodin henkilökunnan kanssa, vanhempainilta projektiin osallistuvien perheiden kanssa, toiminnalliset interventiot projektiin osallistuville lapsille ja isille, palautekysely sekä loppuyhteenvetopalaveri kaikkien osapuolten kesken. Projektisuunnitelman tietoperusta osiossa käsittelemme sekä valtakunnallista että Kokkolan paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa, ja myös tietoperustaa projektisuunnitelman pääkäsitteille sekä Kelan vanhempainpäivärahalle.

Liitteinä ovat toiminnallisten interventioiden suunnitelmien lisäksi esittelykirje, valokuvauslupa, palautelomakkeet perheille ja päiväkodin henkilökunnalle sekä työkirja kotiin.

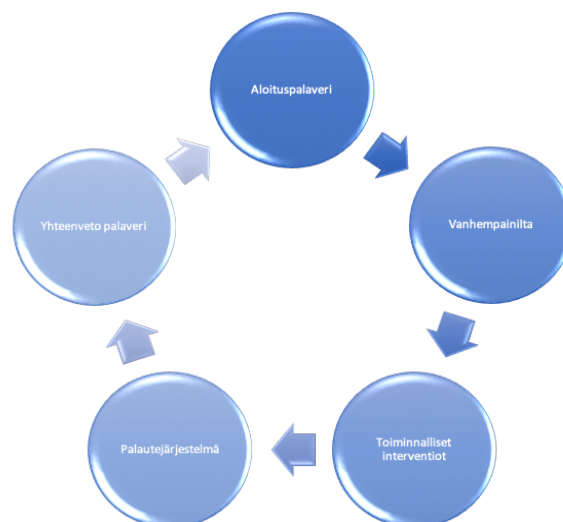
Pääkäsitteet: vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö, osallisuus, pedagoginen toiminta

2 PROJEKTIN PÄÄTEHTÄVÄT

Projektin tarkoituksena on kasvavassa määrin saada isät osallistumaan lapsensa arkeen kehittyvässä yhteiskunnassa. Lapsen kasvun ja kehityksen kannalta turvallisuuden ja luotettavuuden tunne on tärkeää. Lapsi ansaitsee hyvän suhteen kumpaankin vanhempaansa, mikäli siihen on mahdollisuus.

Uuden, 2017 käyttöön otetun varhaiskasvatussuunnitelman myötä, vanhempia pyritään entistä enemmän tuomaan mukaan lapsensa päiväkotiarkeen. Lapsen varhainen hoito ja kasvatusta on usein äidin vastuulla, sillä suomalaisperheissä ensisijaisesti äiti jää pienen lapsen kanssa kotiin (THL tilastotietoa perhevapaiden käytöstä 2014). Elämme kuitenkin tasa-arvoisessa yhteiskunnassa, ja lapsella on oikeus vahvaan ja luottavaiseen suhteeseen kummankin vanhempansa kanssa. Tämä vahvistaa lapsen omatunnon kehittymistä ja suojaa hänen mielenterveyttään. (Lapsen kasvatusta ja vanhemman kasvatustietoisuus 2018.) Siksi haluammekin järjestää projektin, jossa lapselle annetaan mahdollisuus viettää enemmän kahdenkeskeistä aikaa myös toisen huoltajansa kanssa. Tavoitteena meillä on osallistaa isät lastensa arkeen entistä enemmän, toki huomioon ottaen, että kaikilla ei ole tähän mahdollisuutta. Toinen huoltaja voi olla myös esimerkiksi isovanhempi tai joko äidin tai isän uusi puoliso, jonka kanssa lapsi ei ole viettänyt niin paljon aikaa.

Projektin päätehtävät ovat aloituspalaveri päiväkodin henkilökunnan kanssa, vanhempainilta projektiin osallistuvien perheiden kanssa, toiminnalliset interventiot projektiin osallistuville isille sekä heidän lapsilleen, palautekysely sekä loppuyhteenvetopalaveri kaikkien osapuolten kesken.

KUVIO 1. Projektin päätehtävät

Aloituspalaverin tavoitteena on kertoa tarkemmin projektista päiväkodin henkilökunnalle. Esittelemme heille itsemme, projektin tarkoituksen, tavoitteet, interventiosuunnitelmat sekä projektin aikataulun. Projektiin osallistuville perheille järjestetään vanhempainilta, jonka tavoitteena on alustaa tulevaa yhteistyötä, sekä tutustua projektiin osallistuviin perheisiin. Toiminnallisten interventioiden tavoitteena on järjestää monipuolista pedagogista toimintaa lapsille ja heidän isilleen. Yhteisen toiminnan avulla rakennetaan lapsen ja isän välistä suhdetta. Palautejärjestelmän tavoitteena on kerätä perheiltä ja organisaatiolta palautetta projektin kulusta, toteutuksesta ja hyödyistä. Lopussa yhteenvetopalaverin tavoitteena on jakaa sekä henkilökunnalle että perheille tietoa palautteiden perusteella saaduista havainnoista sekä kokemuksista projektiin osallistumisesta.

Oman oppimisemme kannalta projekti tarjoaa näkökulman lapsen ja isän väliseen arkiseen kommunikointiin ja sitä kautta voimme oppia näkemään eroavuuksia eri perheiden välillä. Haluamme tarjota mahdollisuuden isälle viettää hieman enemmän aikaa lapsensa kanssa ja antaa lapselle aikaa isänsä kanssa. Opiskelijoina haluamme oppia, onko tällaisesta projektista hyötyä, ja löytyykö isältä mielenkiintoa viettää aikaa lapsensa päiväkotiarjessa.

2.1 Interventiot

1. Vanhempainilta, jossa tutustumista lasten ja perheiden kanssa.
2. Suunnistusta.
3. Ulkoleikkejä.
4. Äitienpäivä askartelua.
5. Metsäretki, palautelomakkeiden jako.
6. Yhteenveto, viimeinen tapaaminen perheiden kanssa.

2.2 Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö

Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien välinen yhteistyö on lapsen kannalta tärkein yhteistyö varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vanhempien välistä yhteistyötä tapahtuu päivittäin, esimerkiksi silloin, kun lapsia tuodaan päiväkotiin tai silloin, kun heidät haetaan päiväkodista. Lapsia haettaessa päiväkodin henkilökunta kertoo vanhemmille lapsen päivästä, esimerkiksi mitä lapsi on tehnyt ja mitä päiväkodissa on tapahtunut. Tämä on tärkeä osa vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välistä yhteistyötä, jotta vanhemmat tietävät lapsensa päivän tapahtumista ja kokemuksista. Myös esimerkiksi Päikky-viestit, vasu-keskustelut, vanhempainillat ja muut tapahtumat ovat osa vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä tehtävää yhteistyötä. (Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

Interventioiden suunnittelussa olemme huomioineet varhaiskasvatussuunnitelman mukaiset tavoitteet pedagogiselle toiminnalle. Interventioita pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään ulkotiloissa, sillä lapsi oppii liikkeen ja leikin avulla. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on opettaa lasta arvostamaan fyysisesti aktiivista elämäntapaa. Järjestettävän pedagogisen toiminnan tulee olla lapsilähtöistä, minkä olemme huomioineet valikoiden ulkoleikit osaksi projektiamme. Lapsille tarjotaan eri tasoista fyysistä kuormitusta metsäretken sekä suunnistuksen keinoin. Ryhmässä toimiminen retkeilyn parissa kehittää lasten sosiaalisia taitoja. Suunnistus tarjoaa lapselle mahdollisuuden oppia toimimaan tiiminä parin kanssa. Retkeily tarjoaa lapselle mahdollisuuden havainnoida ympäristöään, ja oppia vastuullista toimintaa luonnossa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.) Jokainen lapsi kerää eväistään jääneet roskat roskiin, jotta ympäristö jää siistiksi.

Taiteellisen ilmaisun kautta opettelemme hienomotorisia taitoa, kynän ja saksien käyttöä, mutta myös matemaattisen ajattelun kautta tilan ja muodon hahmottamista. Leikkaaminen ja liimaaminen kehittää lapsen geometristä ajattelua. Vuorovaikutuksessa muiden lasten ja isien kanssa lapset oppivat ja kehittävät vuorovaikutustaitojaan erilaisissa tilanteissa, kuten leikin, askartelun tai retkeilyn avulla. Vuorovaikutustaidoilla sekä itsensä ilmaisun ja muiden ymmärtämisen kyvyillä on tärkeä merkitys lapsen identiteetille, toimintakyvyille sekä hyvinvoinnille. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten vuorovaikutus- sekä ilmaisutaitoja. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.) Interventiossa lasten isät pystyvät toimimaan malleina lapsille erilaisten ihmisten kohtaamisessa.

3 TIETOPERUSTA

Lapsen varhaista kasvua tuetaan Kansaneläkelaitoksen tarjoamalla vanhempainpäivärahalla. Tällä tuella on mahdollistettu perheille tuloista riippumaton mahdollisuus antaa lapselle hyvä alku elämään. Tukea maksetaan, jotta lapsi voisi olla kotona jommankumman vanhempansa kanssa. (Vanhempainpäivärahat 2018.)

Päiväkodin toiminta pohjautuu lain määrittämään varhaiskasvatussuunnitelmaan. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma on käytössä kaikissa suomen päiväkodeissa. Jokaisella alueella on myös oma täsmennetty varhaiskasvatussuunnitelma. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.) Me käytämme työmme pohjana Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelmaa.

Projektisuunnitelman pääkäsitteet ovat vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö, osallisuus sekä pedagoginen toiminta. Näitä käsitteitä käsittelemme tietoperustan kautta.

3.1 Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma

Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaan lapsen kasvuun, kehitykseen sekä oppimiseen kuuluu merkittävänä osana varhaiskasvatus, johon suurin osa lapsista osallistuu ennen oppivelvollisuutta. Varhaiskasvatus koskee sekä lapsia että heidän perheitään. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Varhaiskasvatusta ohjaa sekä valtakunnallinen että paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma. Valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaan laaditaan paikalliset sekä lasten omat varhaiskasvatussuunnitelmat. Varhaiskasvatussuunnitelmien mukaan toteutetaan varhaiskasvatusta eli päiväkodin toimintaa. Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma myös ohjaa varhaiskasvatuksen toteuttamisen lisäksi sen järjestämistä ja kehittämistä sekä edistää koko maan varhaiskasvatuksen toteutumista laadukkaasti ja yhdenvertaisesti. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalta. Suunnitelmaa laadittaessa otetaan huomioon paikalliset erityispiirteet, pedagogiset painotukset sekä lasten tarpeet. Paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa tulee arvioida ja kehittää säännöllisesti.

Myös varhaiskasvatuksen henkilöstölle, vanhemmille sekä lapsille tulee antaa mahdollisuus osallistua paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen sekä kehittämiseen. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Jotta jokainen varhaiskasvatukseen osallistuva lapsi saa suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa, tulee jokaiselle lapselle laatia henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, jonka lähtökohtana ovat lapsen etu ja tarpeet. Lastentarhaopettaja laatii lapsen varhaiskasvatussuunnitelman yhteistyössä vanhempien kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen on osa päiväkodin ja vanhempien välillä tehtävää yhteistyötä. Suunnitelmaan asetetaan lapselle tavoitteet pedagogiseen toimintaan sekä huomioidaan lapsen mielipiteet ja toiveet. Nämä lasten varhaiskasvatussuunnitelmiin asetetut tavoitteet ja toiveet huomioidaan lapsiryhmän toiminnan suunnittelussa ja järjestämisessä sekä oppimisympäristöjen kehittämisessä. Lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevien tavoitteiden lisäksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen osaaminen, vahvuudet, kiinnostuksenkohteet sekä yksilölliset tarpeet. Myös lapsen varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista arvioidaan ja suunnitelma tarkastetaan vähintään kerran vuodessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Lasten sekä vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa tuetaan monella eri tavalla. Esimerkiksi lapsilla sekä vanhemmilla on mahdollisuus osallistua paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimiseen sekä kehittämiseen. Vanhemmilla on myös mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen sekä arviointiin. Lasten sekä vanhempien mielipiteet ja aloitteet otetaan huomioon ja niitä arvostetaan. Kun lasten osallisuutta tuetaan, kehittyvät heidän ymmärryksensä yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta sekä valintojen seurauksista. Lasten osallisuutta tuetaan myös muun muassa suunnittelemalla ja rakentamalla oppimisympäristöjä yhdessä lasten ja henkilökunnan kanssa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Lapset kasvavat, kehittyvät sekä oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten sekä lähiympäristön kanssa. Kokonaisvaltaisessa ja kaikkialla tapahtuvassa oppimisessa yhdistyvät muun muassa tiedot, tai

dot, toiminta, tunteet, aistihavainnot sekä ajattelu. Lapset oppivat, kun he leikkivät, liikkuvat, havainnoivat, tutkivat sekä ilmaisevat itseään ja tekevät erilaisia työtehtäviä. Oppimista edistävät myönteiset tunnekokemukset sekä vuorovaikutussuhteet. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

3.2 Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma

Vanhempien ja lasten osallisuutta Kokkolassa on tuettu muun muassa Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelmaa sekä yksikkökohtaisia toimintasuunnitelmia laadittaessa. Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa on otettu huomioon myös lasten vanhemmat muun muassa verkkokyselyn avulla, jolla kartoitettiin heidän näkemyksiään esimerkiksi tärkeistä arvoista, toiveista ja ajatuksista varhaiskasvatukseen liittyen. Varhaiskasvatuksen toimintaa arvioidaan säännöllisesti arviointisuunnitelman mukaisesti. Myös toiminnan arvioinnissa osallistetaan sekä lapset että heidän vanhempansa. (Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

Lapsen vanhempien kanssa yhteistyössä tehtävä lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tulee sisältää muun muassa lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vahvuudet, lapsen kiinnostuksenkohteet, lapsen kehitystä, hyvinvointia ja oppimista tukevat tavoitteet, henkilökunnan, vanhempien sekä lapsen yhdessä sovimat asiat sekä lapsen sekä huoltajien näkemykset. Myös lapsi on otettava mukaan varhaiskasvatussuunnitelman laadintaan ja arviointiin ikätaso huomioiden. Henkilökunnalla on vastuu jokaisen lapsen osallistamisesta sekä siitä, että heidän mielipiteensä huomioon varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa. (Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma 2017.) Tämä myös tukee osaltaan lapsen sekä vanhempien osallisuutta varhaiskasvatuksessa.

Päivittäin toteutettava päiväkodin ja vanhempien välinen yhteistyö antaa hyvät lähtökohdat vanhempien ja lasten osallisuuden lisäämiselle. Päivittäiset kohtaamiset myös auttavat huoltajilta saadun palautteen keräämisessä sekä sen hyödyntämisessä. Jotta yhteistyö päiväkodin ja vanhempien välillä on hyvä ja luottamuksellinen, edellyttää se henkilökunnalta aloitteellisuutta sekä aktiivisuutta. Huoltajille annetaan myös aktiivisesti mahdollisuuksia palautteen antamiseen sekä toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen sekä arviointiin osallistumiseen yhdessä lasten sekä henkilökunnan kanssa. (Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

3.3 Kansaneläkelaitoksen vanhempainpäiväraha

Lapsen sekä odottavan äidin terveyttä ja hyvinvointia pyritään tukemaan heti raskauden toteamisesta saakka. Mikäli odottava äiti altistuu työssään vaarallisille aineille tai säteilylle, voi hän jäädä pois työstään heti raskauden todettua. Tässä tapauksessa raskausajalta maksetaan erityisäitiysrahaa. Muissa tapauksissa äitiysvapaalle voi jäädä 50 tai 30 vuorokautta ennen laskettua aikaa. Äitiysrahaa maksetaan 105 vuorokautta. Isällä on mahdollisuus olla kotona lapsen kanssa 54 vuorokautta. Tästä ajasta hänelle maksetaan isyyusrahaa. Näistä päivistä 1-18 voi mennä äitiysvapaan kanssa päällekkäin. Isyyysvapaa tulee käyttää ennen kuin lapsi täyttää 2 vuotta. Vanhempainvapaa alkaa äitiysvapaan jälkeen. Vanhempainvapaa kestää 158 vuorokautta, ja sen aikana kotiin voi jäädä joko äiti tai isä, tai sen voi jakaa. (Vanhempainpäivärahat 2018.)

Kansaneläkelaitoksen maksaman äitiyspäivärahan ja isyyispäivärahan välillä voidaan huomata suuri ero. Isälle tarjotaan vain noin puolet siitä ajasta mitä äidille. Tietenkin on huomioitavaa, että äiti saattaa jäädä pois työstä jo pitkään ennen lapsen syntymää, sillä hänen fyysinen jaksamisensa saattaa vaatia sitä. Kuitenkin yhteiskunta kannustaa äitiä olemaan vastasyntyneen kanssa kotona. Tilastojen mukaan vain harva äiti jättää äitiysvapaan käyttämättä. Sen sijaan isyyysvapaan käyttää vain noin 34% suomalaisista. Vanhempainvapaalle jää lähes poikkeuksetta äidit. Vain noin 3% isistä jakaa äidin kanssa vanhempainvapaan. (Tilastotietoa perhevapaiden käytöstä 2019.) Tämän takia tavoitteenamme on tarjota lapselle mahdollisuus viettää aikaa myös isäänsä kanssa varhaisen lapsuutensa aikana.

3.4 Pääkäsitteet

Vanhempien ja varhaiskasvatuksen henkilöstön välinen yhteistyö:

Kokkolan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelman mukaan lapsen kannalta kaikkein tärkein yhteistyö varhaiskasvatuksessa on vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö, joka mahdollistaa sen, että jokainen lapsi saa kehityksensä ja tarpeidensa mukaista kasvatusta, opetusta ja hoitoa. Yhteistyö myös yhdistää yhteiseen kokemukseen lapsen, hänen perheensä sekä varhaiskasvatuksen henkilökunnan. Yhteistyö lapsen perheen ja henkilökunnan välillä alkaa jo ennen lapsen varhaiskasvatuksen aloittamista. Tärkeä yhteis-

työn muoto kodin ja varhaiskasvatuksen välillä on erilaiset tapaamiset vanhempien kanssa, kuten esimerkiksi päivittäiset kohtaamiset, vasu-keskustelut sekä erilaiset tapahtumat. (Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

Lasten huoltajien sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön välisen yhteistyön tavoitteena on heidän yhteinen sitoutumisensa lasten turvallisen ja terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen. Päivittäinen yhteistyö varhaiskasvatuksen henkilöstön sekä huoltajien kanssa, kuten lapsen päivittäisten tapahtumien ja kokemusten jakaminen vanhemmille sekä yleinen keskustelu lapsen päivästä, turvaa kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin lapselle. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Ennen varhaiskasvatukseen osallistumista lasten aiemmassa elämäkokemuksessa merkittävänä tekijöinä ovat lasten ja heidän huoltajiensa väliset vuorovaikutus- ja kiintymyssuhteet. Lapsen aloittaessa varhaiskasvatuksessa on henkilökunnan tehtävänä luoda luottamuksellinen suhde sekä lapseen että huoltajiin. Kasvatustyöyhteistyötä tukevat luottamuksen rakentaminen sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus. Säännöllinen yhteistyö lapsen huoltajien sekä varhaiskasvatuksen henkilöstön välillä on tärkeää, jolloin se tuo lapsen elämään jatkuvuutta ja turvallisuutta. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Osallisuus:

Lasten huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua myös yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa varhaiskasvatuksen toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun sekä kehittämiseen. Osallisuutta, yhdenvertaisuutta sekä tasa-arvoa edistetään inklusiivisen toimintakulttuurin kaikessa toiminnassa. Lasten, henkilökunnan sekä vanhempien aloitteita, näkemyksiä ja mielipiteitä tulee arvostaa. Jotta tämä toteutuisi tulee osallisuutta edistäviä toimintatapoja sekä rakenteita tietoisesti kehittää. Osallisuuden kautta kehittyä lasten ymmärrys yhteisöstä, oikeuksista, vastuusta sekä valintojen seurauksista. Lasten sensitiivinen kohtaaminen sekä myönteinen kokemus kuulluksi ja nähdyksi tulemisesta vahvistaa osallisuutta. Sitä vahvistaa myös lasten sekä huoltajien osallistuminen toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen sekä arviointiin. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelmassa painotetaan lapsen osallisuutta varhaiskasvatuksessa. Yksiköissä tulee huomioida lapsen ja vanhemman osallisuus. Lapsen ja heidän perheidensä sekä varhaiskas-

vatuksen henkilökunnan välillä jatkuvaa arjessa tapahtuvaa dialogia kutsutaan osallistavaksi pedagogiikaksi. Lasten sekä vanhempien äänet tulisivat saada kuuluviin myös pedagogista toimintaa sekä toimintaympäristöjä suunniteltaessa ja arvioitaessa. (Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

Pedagoginen toiminta:

Pedagogiikka perustuu valtakunnallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa määriteltyyn arvoperustaan, käsitykseen lapsuudesta, lapsesta ja oppimisesta. Pedagogiikka tarkoittaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa lasten hyvinvoinnin ja oppimisen toteutumiseksi. Pedagogiikka perustuu kasvatusta ja varhaiskasvatustieteelliseen tietoon, ja sitä toteuttaa varhaiskasvatuksen ammattihenkilöstö. Pedagogiikka näkyy koko varhaiskasvatuksen toimintakulttuurissa, oppimisympäristöissä sekä kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuudessa. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Pedagogisen toiminnan tavoitteena on lapsen oppimisen, hyvinvoinnin sekä laaja-alaisen osaamisen edistäminen. Pedagoginen toiminta toteutuu lasten ja henkilökunnan välisessä vuorovaikutuksessa sekä yhteisessä toiminnassa. Suunnitelmallinen dokumentointi, arviointi ja kehittäminen ovat laadukkaan pedagogisen toiminnan edellytyksenä. Laadukas pedagoginen toiminta vahvistaa lasten laaja-alaista osaamista, kuten muun muassa ajattelua, oppimista, kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta, arjen taitoja, osallistumista sekä vaikuttamista. Lapsiryhmän toiminnan suunnittelun lähtökohtia ovat paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma sekä lasten varhaiskasvatussuunnitelmat. Pedagogista toimintaa tulee toteuttaa niin, että jokaisella lapsella on oikeus edetä oppimisessaan siten, että varhaiskasvatuksesta muodostuu lapselle mielekäs jatkumo. (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2016.)

Kasvatus, opetus sekä hoito muodostavat varhaiskasvatuksen käytännön toiminnassa yhteisen kokonaisuuden, jossa lapset, varhaiskasvatuksen henkilökunta sekä ympäristö ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Varhaiskasvatuksen henkilökunnan ammatillinen osaaminen, jatkuva lasten havainnointi, heidän ajatustensa ja tunteidensa ymmärtäminen sekä yhteisten sääntöjen mukaan toimiminen ovat edellytyksenä pedagogisesti suunnitelmalliselle ja tavoitteelliselle toiminnalle. Varhaiskasvatuksen lapsiryhmien tiimit suunnittelevat ja toteuttavat pedagogista toimintaa niin, että lasten oppiminen sekä hyvinvointi toteutuvat. (Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma 2017.)

4 PROJEKTIN ETENEMINEN

1. Aloitamme projektin järjestämällä aloituspalaverin Hakalahden päiväkodin henkilökunnan kanssa. Aloituspalaverin tavoitteena on kertoa tarkemmin projektista päiväkodin henkilökunnalle. Esittelemme heille projektin tarkoituksen, tavoitteet, interventiosuunnitelmat sekä projektin aikataulun. Järjestämme päiväkodin henkilökunnalle palaverin, jotta saisimme heidän tuen projektin tekemiseen sekä tarvittaessa apua käytännön asioissa. Henkilökunta on myös päivittäin tekemisissä lasten perheiden kanssa, joten he myös pystyisivät välittämään tietoa projektin kulusta vanhemmille.

Aloituspalaverin tarkoituksena on saada jaettua tietoa projektista päiväkodin henkilökunnalle, jotta he tietävät millaista toimintaa tulemme järjestämään lapsille ja heidän perheilleen. Aloituspalaverissa esittelemme myös toiminnallisten interventioiden suunnitelmat henkilökunnalle. Näin he pystyvät myös kertomaan ovatko interventioiden suunnitelmat hyvää ja laadukasta pedagogista toimintaa lapsen kehityksen ja oppimisen kannalta, ja onko edellä mainittuja interventioita mahdollista toteuttaa päiväkodin puitteissa. Me sosionomeina saamme palaverin avulla henkilökunnalta palautetta projektista, jonka avulla pystymme kehittämään omaa toimintaamme paremmaksi ja lasten tarpeita vastaavaksi. Kuten varhaiskasvatus osaamisen kompetenssissa sosionomi ymmärtää lapsuuden ainutkertaisuuden ja hänen ammatillista toimintaansa ohjaa lapsilähtöisyyden periaatteet, haluamme järjestää sellaista toimintaa, joka on lapsille pedagogisesti kehittävä.

2. Järjestämme projektiin osallistuville perheille vanhempainillan, jonka tavoitteena on tutustua toisiimme ja alustaa tulevia interventioita. Vanhempainillassa esittelemme projektin tarkoituksen, tavoitteet, projektin aikataulun sekä toiminnallisten interventioiden suunnitelmat. Järjestämme vanhempainillan perheille, jotta saisimme mahdollisimman hyvän pohjan alkavalle projektillemme.

Vanhempainillan tarkoituksena on saada jaettua tietoa projektista lasten perheille. Toiminnallisten interventioiden esittelyn avulla perheet saavat käsityksen siitä, mitä tulemme projektissa tekemään ja millaista toimintaa tulemme järjestämään lapsille ja heidän isilleen. Yhteisen pedagogisen toiminnan avulla lapsi ja isä saavat yhteistä aikaa muiden vertaistensa parissa. Vanhempainillan sekä koko projektin avulla päiväkodin henkilökunta pystyy tuottamaan yhteistyötä perheiden ja päiväkodin välillä, jota

varhaiskasvatussuunnitelmassakin painotetaan. Vanhempainillassa saamme tutustua projektiin osallistuviin lapsiin sekä heidän iseihinsä. Varhaiskasvatusosaamisen yksi kompetenssi on, että sosionomi osaa varhaiskasvatuksen keskeiset periaatteet huomioiden suunnitella, toteuttaa ja arvioida pedagogisesti mielekästä toimintaa lapsille. Tämän kompetenssin mukaisesti pystymme sosionomeina järjestämään tutustumisen avulla juuri sellaista pedagogista toimintaa, joka tukee näiden lasten kehitystä ja oppimista, ja on mielekästä toimintaa sekä lapsille ja iselle.

3. Projektin aikana tulemme pitämään toiminnallisia interventioita lapsille sekä heidän isilleen. Interventioiden tavoitteina on järjestää lapsille monipuolista pedagogista toimintaa sekä mahdollisuuden viettää aikaa isiensä kanssa. Interventioihin kuuluu muun muassa ulkoleikkejä, askartelua sekä retkeilyä. Järjestämme lapsille sekä heidän isilleen pedagogista toimintaa, jotta he saisivat kahdenkeskeistä aikaa mielekkään pedagogisen toiminnan avulla, ja lapsi oppisi hakemaan turvaa myös isästään. Jaamme perheille myös työkirjan kotiin, johon lapsi voi merkitä hymiön avulla jokaisesta interventiosta kuvaavan mielipiteensä. Lapsi voi myös kertoa sanallisesti vanhempien avulla mistä piti tai ei pitänyt kyseisessä interventiossa. Työkirjan avulla saamme tietoa siitä, mitä mieltä lapsi oli interventioiden sisällöstä.

Sosionomin varhaiskasvatusosaamisen kompetenssin mukaan sosionomi osaa arvioida lapsen yksilölliset ja lapsiryhmän tarpeet sekä tukea ja ohjata heitä kasvun, kehityksen ja oppimisen eri vaiheissa. Tämän kompetenssin perusteella järjestämme interventioissa sellaista pedagogista toimintaa, jonka avulla lapsi pystyy sekä oppimaan että kehittämään omia taitojaan, mutta myös vahvistamaan suhdettaan toiseen vanhempaansa yhteisen toiminnan kautta. Projektin myötä pyritään kannustaa isää järjestämään ylimääräistä aikaa lapsensa kanssa arjen keskellä. Interventioiden avulla päiväkotipystyy saamaan uusia näkökulmia ja ideoita pedagogisen toiminnan suunnitteluun sekä toteuttamiseen. Päiväkotipystyy myös toteuttamaan varhaiskasvatussuunnitelmassa painotettavaa yhteistyötä heidän ja perheiden välillä. Me sosionomit pystymme interventioiden aikana havainnoimaan pedagogisen toiminnan toteutusta sekä niiden suunnitelmien toimivuutta. Koska meitä on kaksi toteuttamassa interventioita, pystymme vaihtelevaan sitä, kumpi meistä ottaa päävastuun intervention vetämisestä ja kumpi keskittyy havainnointiin, näin saamme myös eri näkökulmia interventioiden toteutuksesta ja toimivuudesta. Interventioiden avulla pystymme myös näkemään, onko projekti toimiva.

4. Palautejärjestelmän tavoitteena on kerätä perheiltä ja organisaatiolta palautetta projektin kulusta, toteutuksesta ja hyödyistä. Projektin loppuvaiheessa jaamme perheille palautelomakkeet, jossa kysymme sekä isän että lapsen mielipidettä projektista, sen toteutuksesta sekä mahdollisista hyödyistä.

Jaamme myös päiväkodin henkilökunnalle palautelomakkeet, jossa kysymme samoja asioita projektista. Keräämme palautetta sekä perheiltä että henkilökunnalta, jotta saamme käsityksen projektin hyödyllisyydestä ja toimivuudesta.

Palautejärjestelmän tarkoituksena on saada kerättyä tietoa siitä, kokevatko lapset ja heidän isänsä yhteisestä ajanvietosta ja toiminnasta olevan hyötyä heille. Palautelomakkeen avulla on myös tarkoitus saada lapset ja isät pohtimaan viettävätkö he tarpeeksi aikaa yhdessä, jota heidän ei välttämättä muuten tulisi pohdittua. Päiväkodin henkilökunnalle jaettavien palautelomakkeiden avulla on tarkoitus saada henkilökunta myös pohtimaan projektin hyödyllisyyttä lasten kannalta ja myös sitä, onko projekti helpottanut yhteistyötä lasten vanhempien kanssa. Me sosionomit saamme palautteiden avulla tietoa siitä, mitä lapset, isät sekä päiväkodin henkilökunta ovat mieltä projektista ja sen toteuttamisesta. Saamme myös tietoa mahdollisista projektin hyödyistä lasten ja isien vuorovaikutuksen kannalta sekä päiväkodin ja vanhempien yhteistyön kannalta.

5. Projektin lopussa olevan yhteenvetopalaverin tavoitteena on jakaa sekä henkilökunnalle että perheille tietoa palautteiden perusteella saaduista havainnoista, kokemuksista sekä mahdollisista projektin tuomista hyödyistä. Teemme yhteenvedon saamiemme palautteiden perusteella, jonka esittelemme loppupalaverissa vanhemmille sekä päiväkodin henkilökunnalle. Järjestämme yhteenvetopalaverin sekä lasten perheille, että päiväkodin henkilökunnalle. Esittelemme yhteenvedon projektista sekä palautteista, jotta myös lasten muut perheenjäsenet, kuten heidän äitinsä, saavat käsityksen projektin kulusta sekä hyödyllisyydestä. Sosionomeina saamme palautteiden perusteella tehdyn yhteenvedon avulla kokonaiskuvan projektin toimivuudesta. Yhteenvetopalaverin avulla pystymme myös päättämään projektimme yhdessä päiväkodin henkilökunnan sekä projektiin osallistuneiden perheiden kanssa.

5 AIKATAULU, RISKIT JA BUDJETTI

5.1 Aikataulu ja riskit

Opinnäytetyöprojekti toteutetaan vuoden 2019 aikana. Projektin interventiot toteutetaan kevään 2019 aikana. Projektin odotetaan valmistuvan vuoden 2019 loppuun mennessä. Projekti toteutetaan yhteistyössä Hakalahden päiväkodin suomenkielisten ryhmien, Dinojen ja Kaninkolon 3-5 vuotiaiden lasten kanssa. Pääajatus projektin toteutuksessa on saada isät kiinnostumaan yhteisistä aktiviteeteistä lapsensa kanssa. Tähän mennessä suurin haaste projektille on ollut vaikeus löytää työlle tilaajaa. Riskinä on, ettei kohderyhmästä saada tarpeeksi isejä mukaan projektin interventioihin, ja että työ ei valmistu ajallaan.

5.2 Budjetti

Projektin toteuttamiseen kuluu yhdeltä henkilöltä 405 tuntia eli kahdelta henkilöltä henkilötunteja kului yhteensä 810 tuntia. Tämä tarkoittaisi 2 henkilön tuntihinnalla á10€ yhteensä 8100€ kustannusta. Tuntihinta á10€ määritellään toisen vuoden opiskelijan pätevyyttä vastaavan tuntihinnan mukaan. Interventioihin tarvittaviin askarteluvälineisiin, tarjoiluihin ja muihin menoihin budjetoimme 100€. Dokumentointiin 30€.

Projektin tulot: 0€

Projektin menot: 8230€

Yhteensä: -8230€

LÄHTEET

Kokkolan varhaiskasvatussuunnitelma. 2017. Kokkolan varhaiskasvatuspalvelut. Saatavissa: https://www.kokkola.fi/palvelut/opetus_ja_kasvatus/paivahoito/varhaiskasvatussuunnitelma/. Viitattu: 23.1.2019.

Perhevapaiden jakautuminen vanhempien kesken. 2018. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/hyvinvointi/perheen-ja-tyon-yhteensovittaminen/perhevapaiden-jakautuminen-vanhempien-kesken>. Viitattu 23.1.2019.

Tilastotietoa perhevapaiden käytöstä. 2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/perhevapaatutkimus/tilastotietoa-perhevapaiden-kaytosta>. Viitattu: 23.1.2019.

Vanhempainpäivärahat. 2018. Kela. Saatavissa: <https://www.kela.fi/vanhempainpaivarahat>. Viitattu 23.1.2019.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2016. Opetushallitus. Saatavissa: https://www.oph.fi/download/179349_varhaiskasvatussuunnitelman_perusteet_2016.pdf. Viitattu: 23.1.2019.

LIITTEET**Esittelykirje**

Hei!

Olemme Elisabeth Vikström ja Vilma Karhunmaa. Olemme toisen vuoden sosionomiopiskelijoita Centria ammattikorkeakoulusta. Me teemme vuoden 2019 aikana yhteistyötä Hakalahden päiväkodin kanssa opinnäytetyön merkeissä. Tarkoituksenamme on järjestää projekti Hakalahden päiväkodin suomenkielisille 3-5 vuotiaille lapsille sekä heidän perheilleen. Projektissa tulemme järjestämään toiminnallisia interventioita päiväkodissa käyville lapsille ja isille loppukevään aikana. Interventioissa tulemme järjestämään erilaista toimintaa, kuten askartelua, ulkoleikkejä sekä retkeilyä.

Interventiosuunnitelmat

1. Vanhempainilta

Intervention tavoitteena on kertoa projektiin osallistuville lapsille ja isille keitä me olemme ja mitä me tulemme tekemään. Lapsille ja isille tarjotaan terveellistä purtavaa ja mehua. Kerromme tavoitteistamme saattaa isä näkyvään rooliin lapsen elämässä. Tähtäämme siihen, että lapsi voisi avoimesti turvautua äidin lisäksi myös isäänsä. Kerromme lyhyesti projektin tietoperustasta sekä varhaiskasvatussuunnitelmasta, joka painottaa kodin ja varhaiskasvatuksen välistä yhteistyötä. Projektin esittelyn jälkeen tutustumme lapsiin ja heidän perheisiinsä. Käytämme värityskuvia, jolla osallistujat voivat kertoa meille nimensä ja ikänsä.

2. Suunnistusta

Kokoonnumme perheiden kanssa Hakalahden leikkikentälle yhdessä ulkoilemaan. Ohjaajat ovat etukäteen laatineet suunnistuskartan ja rastit, joita lapset etsivät isiensä kanssa.

3. Ulkoleikkejä

Päiväkodin piha-alueella tervapataa ja pallopelejä.

4. Äitienpäiväaskartelua

Lapsi ja isä askartelevat yhdessä äitienpäiväkortin.

5. Metsäretki, palautelomakkeiden jakaminen.

Teemme retken päiväkodin lähellä sijaitsevaan metsään lasten ja isien kanssa. Mikäli perheessä on koira, voi se myös osallistua. Mennään luontoon syömään kotona isän kanssa yhdessä valmistetut eväät. Leikitään "mikä puuttuu" leikkiä ohjaajan tuomilla luontoesineillä. Leikitään piilosta niin, että isä ja lapsi kulkee pareittain piiloon ja etsimään.

6. Yhteenveto, viimeinen tapaaminen perheiden kanssa.

Esittelemme kokoamamme palautteen ja jaamme dokumentoimamme materiaalin.

Valokuvauslupa

VALOKUVAUSLUPA OPINNÄYTETYÖPROJEKTIIN KEVÄÄLLÄ 2019

Lapsenne osallistuu opinnäytetyöprojektiin, jossa toiminnan kautta lapsi saa viettää aikaa toisen huoltajansa kanssa. Osana projektia on varhaiskasvatussuunnitelman mukainen dokumentointi. Taltioimme interventioita kirjallisesti, sekä valokuvien avulla. Valokuvia käytämme kirjallisessa työssämme, joka tulee julkiseen jakoon, sekä jaamme valokuvat projektiin osallistuneille perheille.

Nimet: _____

Saako sinua ja lastasi valokuvata varhaiskasvatussuunnitelman mukaiseen dokumentointiin?

Kyllä _____ Ei _____

Saako sinusta ja lapsestasi otettua kuvamateriaalia käyttää kirjallisessa, julkaistussa materiaalissa?

Kyllä _____ Ei _____

Kiitos vastauksesta!

PALAUTEKYSELY PERHEILLE

Lapsen ikä: 3-vuotta ___ 4-vuotta ___ 5-vuotta ___

Mitä mieltä olitte projektiin osallistumisesta?

Mitä mieltä olitte projektin hyödyllisyydestä isän ja lapsen välisen vuorovaikutussuhteen osalta?

Mikä projektissa oli mielestänne hyvää? _____

Mitä olisi kannattanut tehdä toisin? _____

Minkälaisia hyötyjä havaitte ulkoleikeistä ja liikunnasta?

Kehittämisehdotuksia tai muuta palautetta: _____

PALAUTEKYSELY PÄIVÄKODIN HENKILÖKUNNALLE

Mitä mieltä olet projektin hyödyllisyydestä projektiin osallistuneiden lapsien kannalta?

Millä tavoin projekti on vaikuttanut päiväkodin ja vanhempien välisessä yhteistyössä?

Miten suoriuduimme suunnittelussa, toteutuksessa ja yhteenvedossa?

Kehittämisehdotuksia tai muuta palautetta: _____

TYÖKIRJA KOTIIN

SUUNNISTUS

MITÄ MIELTÄ OLIT SUUNNISTUKSESTA? VÄRITÄ MIELIPIDETTÄSI KUVAAVA HYMIÖ:

MISTÄ PIDIT:

MISTÄ ET PITÄNYT:

ULKOLEIKIT

MITÄ MIELTÄ OLIT ULKOLEIKEISTÄ? VÄRITÄ MIELIPIDETTÄSI KUVAAVA HYMIÖ:

MISTÄ PIDIT:

MISTÄ ET PITÄNYT:

ASKARTELU

MITÄ MIELTÄ OLIT ASKARTELUSTA? VÄRITÄ MIELIPIDETTÄSI KUVAAVA HYMIÖ:

MISTÄ PIDIT:

MISTÄ ET PITÄNYT:

METSÄRETKI

MITÄ MIELTÄ OLIT METSÄRETKESTÄ? VÄRITÄ MIELIPIDETTÄSI KUVAAVA HYMIÖ:

MISTÄ PIDIT:

MISTÄ ET PITÄNYT:
